

1930 Január 23

Csütörtök

Karaster Robert Budapest
Diszer 2 11e.8

...esével engedjék meg.
...atokat nem küldünk vissza és
...gördésekre sem vállalkozunk

ZSIDÓ POLITIKAI NAPLÓ

...és kiadóhivatal
...Telefon 9-77.

Éjeli telefon (nyomda) 187.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre ... 1150 Lei
Félévre ... 600 "
Negyedévre ... 320 "
Egy hónapra ... 110 "
KÜLFÖLDI ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő más pénznem.)
Egy évre 10 dollár.
Hirdetések
tarifa szerint vétetnek fel.

Ami kimaradt Maniu
expozejából

Maniu miniszterelnök vasárnapi expozejában az ország gazdasági és pénzügyi válságáról is megemlékezett. A miniszterelnök válaszló az adópolitika terén a kormánnyal szemben felhozott vádakra és kimutatta, hogy a lej stabilizációjának biztosítása és az ország külhiteleinek helyreállítása érdekében engedetlenül szükségesek voltak azok az áldozatok, amelyeket a kormány az ország lakosságától kért. A 18 milliárd lejes deficit súlyos öröksége megakadályozta a kormányt abban, hogy igéretét beváltsa, ez az örökség kényszerítette a kormányt olyan intézkedésekre, amelyek távolállították egyébként a kormány intencióitól.

Nem mi vagyunk azok, akik a miniszterelnök szavainak jóhiszeműségét kétségbevonjuk. Nem egyszer elismertük és leszögeztük a lap hasábjain, hogy a kormányt vis maior elé állította a pénzügyi helyzet terén az a feneketlen kaosz, amely a pénzügyminisztert az államháztartásban fogadta. Ha a nemzeti parasztpárt az ellenzéki sorban az adók leszállítását ígerte, ugy ez azért történt, mert a nemzeti parasztpárt vezetői nem ismerték az állam tényleges pénzügyi helyzetét. Braianu Vintilának gondja volt arra, hogy valósággal zseniális könyvelési trükkök segítségével elérje a világ szemé elől a költségvetési deficitet, sőt mi több, a legutóbbi liberális kormány milliárdos költségvetési felesleggel dicsekedett országvilág előtt, midőn a valóságban hatalmas ürök tátongtak az állam kasszájában. A kölcsöntárgyalások megindításának pillanatában, 1928 elején a liberális kormány megbízottai olyan számadatokat terjesztettek a külföldi pénzeszoport elé az ország pénzügyi helyzetéről, amelyek utólag valótlannak bizonyultak és amelyek miatt Charles Rist kis hűja, hogy itt nem hagyta az országot, midőn az új kormánytól a valóságot megtudta.

Mi tehát megértést tanusítottunk a kormány helyzetével szemben és nem emeltük fel tiltakozó szavunkat az adóemelések ellen, bármennyire is meggyőződésünk ellenvaló az, hogy az állam a dolgozók izzadságos kerestényét tekintse egyetlen bevételi forrásának. Nem is arról akarunk Maniu miniszterelnök expozejá alkalmából szólni. Az adók felemelése — fájdalmas, de szükséges operáció volt és az adóeltitkolás elleni törvény megszüvegezésében alkalmasnak látszik arra, hogy az adóhivatalkok pénztárfőlkje elé terelje — különösen a régi királyságban — a polgárok tízezreit, akik soha adót nem fizettek. A törvények ellen nem szólnunk. De annál több kifogásunk van a mód ellen, ahogyan nálunk a törvények alkalmazása történik.

Mert a valóság az, hogy az áldozatok hozzászában nem egyformán veszik ki részüket az ország lakosságának különböző rétegei. Az adóterhek tiz esztendő óta egyre fokozódó mértékben a városi lakosságra súlyosodnak és különösen a kereskedő- és iparos-társadalmat terhelik. A liberálisok, bár prononcirozzottan polgári elveket és programot vallanak, választási népszerűséget hajlászva már tiz esztendővel ezelőtt adóleszállításokat ígérték a falvak lakosságának, amelyet successzív módon kivontak a terhek viselése alól. Nem vitatjuk el, hogy Románia par excellence agrárállam és tudomásul vettük, hogy a nemzeti parasztpárt politikájában el-

sősorban is a földmivelőréteg támogatására törekszik. Az újabb adóemelések folytán azonban olyan aránytalanság állt elő a városi lakosság és a földmivelő réteg teherviselése között, amely enyhén szólva legalább is igazságtalannak mondható. Maga a miniszterelnök is beismerte vasárnapi expozejában, hogy a kormány csak „bizonyos” adó-nemeket emelt fel, a városi lakosság a kereskedők, iparosok, és szabadfoglalkozásuak adóit. A kétféle bánásmód azonban nem annyira a törvényekben, mint amennyire azoknak alkalmazásában jut érvényre. Itt azután szabadon tobzódik és akadálytalanul érvényesül az a főleg választási koncederációkból fakadó gond, amellyel a mindenkori kormányok a falu népével szemben vi-

seltetnek. Nem titok, hogy az utóbbi esztendőekben ijesztő mértékben elszaporodott csődök és bukások nem utolsó sorban épen abból az adópolitikából, helyesebben szólva abból az adóterrorból következtek, amelynek a kereskedelmi és iparosrétegeket alávetették. Az ország közvéleménye azt várta a miniszterelnöktől, hogy az adóterhek igazságos és méltányos elosztását fogja a kormány programjába beiktatni, ám ezzel az ígrettel adósa maradt az országnak a miniszterelnök. A vasárnapi expozejában a politikai elem dominál és az volt az érzésünk, hogy a miniszterelnök nem tért ki eléggé behatóan annak a kérdésnek taglalására, amely ma minden problémánál aktuálisabb: a gazdasági válság leküzdésé-

nek kérdésére. A miniszterelnök egy távoli időpontra ígerte be az adók leszállítását és nem ismertette azokat az eszközöket, amelyekkel a kormány a krízisen enyhíteni kíván. Holott ugy az adók kérdése, mint a gazdasági válság sürgős és radikális megoldást igényelnek. A kormány nem állhat ölbetett kezekkel a munkanélküliség ijesztő növekedése, a megóvatolt váltók légioja és a kényszeregyezségek, csődök egyre növekedő száma mellett. A kereskedőtestületek elkeseredett akciói kelleg illusztráltak a gazdasági krízis súlyos következményeit, a munkanélküliek demonstrációja pedig komoly szociális problémákat vetettek a közéleti aktuális sikkjába. Az ország sürgős intézkedéseket vár.

Vass magyar miniszterelnökhelyettes audien-
cián fogadta dr. Willensky Jehudát

„Palesztina támogatása nem áll ellentétben a hazafisággal“

Budapest, január 22. (Az Új Kelet tudósítójától.) Vass József miniszterelnök helyettes hosszabb különálhálgtatáson fogadta dr. J. Willenskyt, a Jewish Agency for Palestine delegátust, aki most érkezett meg a Szentföldről. Dr. Willensky beszámolt a Jewish Agency feladatairól és központi szervének, a Keren Hajszodnak működéséről, valamint a telepítés terén

Palesztinában elért eredményekről, amelyeket az egész világ zsidóságának áldozatkészsége tett lehetővé. Vass József miniszterelnök-helyettes érdeklődéssel hallgatta a jelentést és hangsúlyozta, hogy magától értetődőnek tartja, hogy a magyar zsidóság is részt vesz ebben a munkában, amely semmiképpen sem áll ellentétben a magyar zsidóság egyéb-

kénti hazafiságával. Egyben annak a reményének adott kifejezést, hogy a nagy áldozatok dacára, amelyeket a magyar zsidóság általános jótékony céljokért hoz, támogatni fogja a humanitásnak ezt a szent művét is. A miniszterelnök helyettes szívvelyesen bucsuzott dr. Willenskytől, ahinek működésére isten áldását kérte.

Mérsékelt optimizmussal ítélik meg a
tengeri leszerelési konferencia kilátásait

Hoover reggel öt órakor kelt fel, hogy meghallgathassa a tengeri leszerelési konferencia megnyitó beszédeit

London, január 22. A londoni tengeri leszerelési konferenciával kapcsolatban komoly eseményekről még nem számolhatunk be. Egyelőre az egész világ közvéleménye az angol király beszédének hársása alatt áll, melyett több millió ember, főleg az angol nyelvterületeken halgatott végig.

A konferencia várható eredményeit a világsajtó vegyes érzelmekekkel és általában nem túlságosan optimisztikus nézőpontból vizsgálja. S ez teljes mértékben jogosult is, mert hiszen a konferencián olyan ellentétes hatalmi érdekek ütköznek össze, melyeket az idealisztikus és humanista célkitűzések legfeljebb enyhíthetnek, de nem szüntethetnek meg.

Magának az angol sajtónak egy igen tekintélyes organuma: a „Morningpost“ is odakonkludál cikkében, hogy Anglia nem mehet bele olyan flottacsökkentésbe, mely nemzeti érdekeit veszélyezteti. Ennek az álláspontnak azonban — ha tényleg érvényesülne a konferencián — az lenne az eredménye, hogy minden hatalom — a maga speciális nemzeti érdekei védelmének leple alatt — szintén külön igényekkel lépne fel, ami végül is odavezetne, hogy a leszerelésből majdnem senmi sem valósulna meg.

A konferencia tárgyalásairól a következő tudósítások számolnak be:

Százmillió ember halgatta
végig az angol király beszédét

London, január 22. A beérkezett jelentések szerint a tengerészeti konferencia megnyitóját az egész világon igen jól hallották. Hoover elnök reggel 5 órakor felkelt, hogy meghallgathassa a király megnyitó beszédét és a főmegbízottak felszólalásait. A walesi herceg Fokvárosban

éjjel egy órakor ült a rádió mellé, hogy a megnyitás közvetítését végighalgassa. Japanban este 8 óra volt, amikor a londoni közvetítés megkezdődött. Azoknak a rádióhallgatóknak a számát, akik világszerte meghallgatták a király beszédét, legalább száz millióra becsülik. Az angol dominiumok halgatói körében különös örömet okozott, amikor meghallották a még mindig betegnek hitt uralkodó egészséges emberre valló, csengő, erőteljes hangját, nyugodt előadásmódját és világos szövegkiejtését. Amerikában a megnyitó ünnepséget Londonból 150 rádióállomás vette át s közvetítette halgatóinak.

A nehézségek árnya

London, jan. 22. Az angol sajtó mérsékelt bizakodás hangján ir a tengerészeti konferencia várható eredményeiről.

A Times szerint a főmegbízottak beszédeit ugyan jóakarát és az egyes államok szükségleteinek kölcsönös megértése hatotta át, de azért nem tévesztendő szem elől a konferenciára való nehézségek.

A Morningpost cikkében azt hangoztatja, hogy Anglia nem nyugszik bele oly értelmű flottacsökkentési határozatba, amely a nemzeti biztonságot veszélyeztetné.

A Daily Herald szerint a népek belefáradtak a hatalmas adóterhek viselésébe és minden nap követeli ma már a fegyverkezés csökkentését, de nem lehet tudni, hogy ezt ezen a konferencián sikerülni fog-e elérni.

A Reuter távirati iroda tudósítóinak jelentései szerint Kanadában a király beszédét az első mondat kivételével általában kielégítően sikerült átvenni és a hallgatóknak közvetíteni.

Indiában és Ausztráliában a vételi viszonyok jók voltak s majdnem az összes szónokok beszédeit jól hallották, egyedül Tardieu francia miniszterelnök tulgyors francia nyelvű beszédének közvetítése nem járt kellő sikerrel. Japanban a közvetítés teljesen csődöt mondott. Ezt szál magyarázzák, hogy a szovjet nagy adóállomái és a többi távolkeleti rádióállomások a londoni hullámhosszon zörejeket és hangversenyeket közvetítettek s az interferenciák teljesen kizárták tette a vétel lehetőségét.

London, január 22. Az alsóház tegnapi ülésén Macdonald miniszterelnök egyik interpellációra adott válaszában kijelentette, hogy a tengerek szabadsága kérdésében nem folytatott az Egyesült Államok delegátusaival megbeszélést. Ez a kérdés nem tartozik a londoni konferencia anyagába, de egy későbbi időpontban szándékában áll tárgyalást folytatni Amerikával ebben a kérdésben.

Schober kancellárt ünnepélyesen fogadták Ausztriában

Bécs, január 22. Schober kancellárt a felsőausztriai állomásokon mindenütt ünnepélyességgel fogadták, ahol vonata áthaladt. Az osztrák főváros nyugati pályaudvarát az érkező kancellár tisztelére virágokkal díszítették fel és imponzáns ünnepelést rendeztek érkezésekor. Schober a sajtó munkatársainak adott nyilatkozatában hangoztatta, hogy a nagyhatalmak Hágában teljes megértést tanusítottak Ausztria helyzete iránt, amiben része van az osztrák nép politikai érettségét tanusító, nemrég elfogadott alkotmányreformnak is.

Kitértek, akiket évszázadokon át nem engednek asszimilálódni

A „csuetások” — Akik sem zsidók, sem spanyolok nem lehetnek — A palma de mallorcai átok

A titkár már szakszerűbb volt, precízebb, érdekesebb. Mindjárt éreztette velem hatóságai felsőbbrendűségét és amíg le nem igazoltatott, a kellemetlen idegennek kijáró bizalmatlansággal kezelte. Különös szerencse, hogy valami generális ajánlásfele volt nálam, ami megpuhította. Aztán céba vett a két homoru üveggel.

— Mondja, az elnök ur valami egészen különös érdekességeket nem közölt önnel? Kicsit megerőltettem az emlékező képességemet.

— Bizony nem emlékezem valami különösebb figyelemreméltó közlésre.

Nógatta a fejet.

— Ön nem magánemberként jött hozzá, hanem mint újságíró, ugye? Egy jól beállított elnöknek tehát elsősorban beszélnie kell a szenzációkról, ugye? Valamikor jó magam is újságot írtam, régi boldogtalán napjaimban Konstantinápolyban.

— Szmyrnai ember — mentegettem a kedves öreget — nem gondol szenzációkra. Egyszerű, egyenes karakter, nem arra való, hogy kiszolgáljon újságírókat.

— Hat jó — és kesernyésen mosolygott — jó, jó. Nem arra való! Hüm, hüm, hüm! De pár napja, hogy hazajött Palma de Mallorcáról és egy szót sem szólt erről az utjáról?

— Bizonyára szót volna, ha egy verő közbe nem jön. Én voltam az oka, be kellett volna várom a vásár végét.

Ezzel forma szerint végeztünk az elnök-problémával és sürgettem Palma de Mallorcát.

Tudni kell, hogy Palma de Mallorca a Baleari-szigetek egyikének a fővárosa, a legszebb kalácsokat sütik ott, jobbakat és szebbeket, mint Toledóban, de nemcsak kalácsot, hanem a legraffináltabb gyümölcs-süteményt kapja a szigetvárosból az ország, első sorban persze Barcelóna, ahonnan kétszer, vagy háromszor hetenként hajó megy Palmába.

Most átadom a szót Talarevitz titkár urnak, aki levette szemüvegét, alaposan megtisztította és hatásos hangszullal, de halkán ezeket az érdekes dolgokat közölte Palma de Mallorcáról:

— Néhány esztendővel 1500 előtt, mint ismeretes, kintasították a zsidókat Spanyolországból. Nem mindnyájan mentek ki, csak azok, akik vagy nagyon szegények voltak és nem volt sok veszteni valójuk, vagy azok, akik vagyonukat hagyták az országban, de a lelkiismeretüket, a tekintélyüket, a hagyományukat és becsületüket az élet minden változata között meg akarták tartani. Akik kivándoroltak, leginkább a török birodalomban telepedtek le a szultánok védőszárnyai alatt, vagy átmentek Afrikába, a marokóiakhoz. A visszamaradtak között is sok volt, akinek lelkiismeretét mardosta a kín. Ezek, mint tudja, a marannusok, titokban megmaradtak zsidóknak, földalatti gyülekező-helyeken találkoztak és a papi hatalom hol elfogta és súlyosan elítélte őket, hol nem törődött velük és csak a katolikus rítus szigorú betartását követelte tőlük.

Ezeknek egy része mind a mai napig, leginkább egymásközötti házassággal, főn tudott maradni, de legnagyobb része fölszívódott. Jól helyezkedtek el: az arisztokráciában a nagykereskedők között és a hivatalokban szóródtak széjjel kényelmes díszpórában. Spanyolországban ma már nem is talál maga marannusokat, ellenben elég szép számban élnek Portugáliában, de ezekről majd máskor beszélünk.

Most kis szünet következett, hogy fölcsigázza érdeklődésemet a következőkre.

Türelemmel csigáztattam érdeklődésemet, míg aztán mellesleg vágott egy kérdéssel.

— Mondja, hallott valamikor a „csuetásokról”?

A tagadó válasz után megint kicsiszult.

— A „csuetás” látja, az a fajta, aki pénzt, vagy anyagi előnyökért mindenre kapható. Karakter dolga. Van úgy, hogy

egy népben akadnak néhányan, de van úgy, hogy egy egész réteg csuetas akad. Ilyenek voltak a palma de mallorcai zsidók. Amikor kijött a kiutasító rendelet, összeültek és tanácskoztak. „Elvégre — szólt a Kehilla vezetője — mi itt egy szigeten lakunk, a papság nem törődik különösen velünk és ha kitérünk azért mi mindig megmaradhatunk zsidó hitünk mellett.”

Megszervekedünk a földalatti imához, megtartjuk peszach-ünnepeket, böjtölünk és imádkozunk egészen napkor és a fiatal házaspárokat az egyházi ceremóniák után zsidó rítus szerint is összehazasítjuk. Régi följegyzések és leírások szerint, a község néhány tagja köhicsélt és a torását riszálta. De voltak közöttük bátrabbak. Azt kívánták, hogy inkább menjen ki Spanyolországból az egész község és maradjon meg másutt a hitében, vaihol a törökökkel, vagy délen. És így argumentált a szószólójuk: „Elvégre mi nem vagyunk alkalmi foglalkozásnak, mi kalács-sütők és pallérok vagyunk, szabók, vargák, üstkészítők, cserepesek, timárok és posztó készítő. Sehoh el nem veszünk.”

Erre az étválsere gyorsan felelt a másik. „Látod — mondotta — éppen azért, mert ilyen hasznos foglalkozásnak vagyunk fontos, hogy itt maradjunk. Elvégre nekünk kötelezettségeink vannak az országgal szemben, amelyben élünk. Hazafiságból is itt kell maradnunk.” Ez az argumentum döntött. A hazafiság argumentuma. Angliában akkor már közszó volt a híres közmondás, amely így szól: The last refuge of the scoundrel is the patriotism. — A gazfickók utolsó menedékhelye a hazafiság. De Anglia messze esik ide és ebben az országban még ma is sokat lehet elérni hazafias szölamokkal.

— Mint mindenütt! — jegyeztem meg. — Persze, mindenütt. Sokáig fog tartani, amíg a nacionalizmus kipusztul a politikából. De a mallorcaiakat meggyőzték a nacionalizmus, így hát ott maradtak. Az első időben még forma szerint megtartották a zsidó rítust, később már elhagyták sok mindent és az inkvizíció nyomozó közegei nem találtak okot rá, hogy föllépjenek ellenük. Jó katolikusok váltak belőlük.

— Jó spanyolok is? — Látja, itt volt a bökkenő. Ők már szívesen vedlettek volna spanyolokká, de a szigeten élő spanyolok nem voltak hajlandók közelebbi barátságba lépni velük. Azt mondták: akik tömegesen átjöttek egy másik vallásra, ugyanakkor, amikor testvéreik szümmetetésbe mentek, azok nem lehetnek tisztalelkű emberek. Tehát kerülni kell őket! Kerülték is mind a legújabb időkig. A „csuetás”-al ázleteket kötöttek, foglalkoztatták őket, de a származása felől valamit tartó spanyol nem vett csuetást a családjába. Egymásra kényszerülve éltek így magukban évszázadok óta a csuetások, csunya átok súlyai alatt.

— Az új időkben? — Újabbán már valamivel egyhült a keresztények és „új keresztények” közötti viszony. Valamivel. Ha csuetás leány spanyol emberhez megy férjhez, az olyan spanyol társadalmilag egy fokkal alatta áll a leány családjának.

Ugyanez a helyzet, ha a csuetás ember fia elveszi a spanyol ember leányát.

— Mi a viszony a csuetások és a zsidók között?

Szabó Imre utijegyzetei

— Zsidó nagyon gyéren vetődik a baleari szigetekre, de aki ott él a szigetvárosban, azt a csuetás teljes szívvel gyűlöli. A becsületnek és besztelenségnek természetes harca ez.

Többet nem akart mondani róluk, holott érdekes lett volna megtudni, hogy ez az embercsoport ezen a szigeten a maga elszigeteltségében milyen fiziológia és lelki formációt öltött a néhány évszázad alatt. A katolikus rítust gyakorolták és keresztény szellemet fogadtak magukba, de kényszerűsügből mégis zsidók maradtak! Ilyesm bizonyára érdekes és új vonásokat rajzolt ennek a csoportnak a lelkiségébe.

Megkérdeztem tehát, milyeneknek látták őket? Tipikus zsidó jeleket észlelni-e még rajtuk és miben nyilatkozik meg bennük a katolikus befolyás; a magatartásukon fölfedezhető-e valami abból a rohamos asszimilálódni akarásból, amit a környezetük nem enged ércényesülni? Mint hogy nagyon vallásos katolikusok, lehorogszított fejfel járnak-e? Asszonyaik csipke-kendőt hordanak, vagy kalapot, a zaidó

visszaérzésből mi maradt meg bennök? Jom kippurkor böjtölnek-e, Av hó tizedikén elmondják-e a jeremiádkat? Van-e családi tradícióik? Elsatnyultak-e a beházaság révén, szereztek-e ezáltal valami speciális betegséget?

Talarevitz ur apja még bécsi ember volt, de kikerült Konstantinápolyba. A fia, akivel most szemben ülök, félig szejfár, félig askená. De a kedélye hamisi, tatlanul bécsi.

— Mit gondol, zsidó ember törődik a csuetásokkal? Most mondtam, a keresztények sem törődnek velük! Miattam ereszszék le a fejüket a köldökjükig, az asszonyaik tüzelhetnek pávatollat a fájukba, miattam böjtölhetnek, vagy sirhatnak és szereshetnek olyan betegséget, amilyen akarnak. Miattam föl is fordulhatnak.

— Azt hiszem, ön igaztalan és a régiék bűneit megtorolná az ivadékokon.

A titkár egy keserű kézmozdulattal intette el az ügyet.

— Nem is beszéljek többet róluk — mondotra és látszott, hogy nagyon haragszik rájuk.

Gyorsan áttért egy más témára: hogy a zsidók, akik most Barcelónában élnek, miképen kerültek ide, hogy helyezkedtek el, milyen módon tömörültek. Hogyan éltek társadalmi életüket, milyen állapotban van a kulturájuk?

Erről azonban majd a legközelebbi cikkben.

Csicserin marad továbbra is a külügyi népbiztos

Paris, január 22. A rádiógyöngöskék kováói jelentése szerint Csicserin Moszkvában a Sztalinnal folytatott megbeszélések után lemondott arról, hogy megváljék a szovjet külügyi népbiztosi állásától. Az orosz népbiztos bejelentette,

hogy egészsége helyreállítása céljából ragaszkodik újabb külföldi kirúhó, de emutal nem Wiesbadenbe készül, hanem megkísérli beutazási engedély szerzését a csehországi Karlsbadba.

Newyorkban 40 millió dollárt fizettek egy telekért, melynek minden négyzetlábja 800 dollárba került

Paris, január 22. Newyorki jelentés szerint az Irwing Trust Comp. Newyorkban, a Wall Street és a Broadway déli sarkán 40 millió dollárt fizetett egy telekért, melynek négyzetlábja 800 dollárral fizette meg. Ez még drágább vásárlás, mint a Waldorf-Astoria szálló telkének megvétele, ami két évvel ezelőtt 16 millió dollárba került. A fan-

tasztikus összegekre rugó televásárlásokkal kapcsolatban a lapok felelevenítik, hogy a beenszülőtektől 1626 ban a Manhattan egész szigetét 24 dollár értékű fejcséért, sarlóért, üveggyöngyökért és plinkáért vették meg cserevásár útján. Newyork új épületekkel történő gazdagodása az elmúlt évben 1136 dollár építési költségbe került.

A breslauer törvényszéken kommunisták megakadályozták egy politikai per tárgyalásának megkezdését

Végül is rendőrök vonultak ki és szórták szét a tüntetőket

Breslau, január 22. A törvényszék ma öt kommunista bünperct tárgyalta s a közönség soraiban erre az alkalomra nagyszámu kommunista vonult be a tárgyalóterembe. A kommunisták a tárgyalás megkezdése előtt olyan lármát csaptak, hogy a bíróság kisebb terembe volt kénytelen áttenni a bünper tárgyalását. Ez a módszer azonban nem mutatkozott elég hathatósának, mert a buntók a tárgyalás megkezdését itt is megakadályozták. Tumultuózus jelenetek játszódtak le s a per vádlottjai is ellenszegültek a tárgyalást vezető elnök

intézkedéseinek. A bíróság kénytelen volt rendőrségi karhatalom kirendelését kérni annál is inkább, mert a törvényszék épülete előtt tüntető kommunisták tömege verődött össze, akik az épületbe akartak hatolni. A rendőrség nagy apparátussal vonult fel, a tüntetőket a törvényszék épületéből eltávolította, a tömeget szétszórta és a törvényszék épülete előtt kordont vont. A bíróság öt kommunistát a mai per vádlottai közül 4—10 hónapi börtönbüntetésre ítelt.

Hatodik helyre esett vissza a francia kereskedelmi flotta

Paris, január 22. A francia kamarában tegnap a kereskedelmi tengerészet költségvetését tárgyalták. Bellenger előadó azt hangoztatta jelentésében, hogy a francia kereskedelmi tengerészetben a hatodik helyre esett vissza. A kereskedelmi tengerészetet külföldi vásárlásokkal és építésekkel fel kell újítani, mert különben nem állhatja a külföldi versenyt.

Flueres völgyi

Ki

Bucuresti-Bukareszt Kelet tud.) A kamaraszo képviselő egy geselő ellen szólalt fel, éléseket követett el a colja a megye lakoss Mischie képviselő pellációhoz és kérdi hogy van-e tudomás 18-án egy csendőr a tot, aki a bünös ad naszt mert emelni.

Vernek örségen.

Pistiner szociálden ügyminisztert, van-e a csernovitz rendőrték a verések, brut ügyminiszteriumot, déseket foganatosíts mukkal visszaélő tiszkező esetben interpell mindazt, ami az utó vitz rendőrségen tömönja ezután, hogy tusában mintegy het tetett Csernovitz ut Bár a tüntetők legkoru volt, a rendőrtetőket, akiket vére

A törvényszéki t bizonyosodott, a hamztaak szankciókat vekkel és rendőrtisztz ner kifejté, hogy k kommunistákat, akik kások egység és utóbbi időben ut igyekeznek felhívni Azonban mégsem rendőrségen verjene legyenek az áldozat Pistiner dr. végü nemrégem feljelent szubkomiszárt, aki munkást, minden A rendőrtisztviselőt sőbb azonban vissza a Tiron elsősorban ismétlődő verésekbe

Lupu dr Pamfil Seicare i intézet felállítását donosok és a földi a magas kamatok beejtő helyzetbe k Dr. Lupu tiltak hogy a belügymin politikai pártoknak lükkel menjenek durva szavakban belügyi alminiszter Mirto belügyi hangon válaszol dr

— Nem akarom tem szólnak — n elmult választások vel megtevészett abban a hiszemben szavazatukat, hogy mellett szavaznak. azon az álláspontó választásoknak P lenniök és épen ez politikai választási Lupu nagy za vádolja a kormány intézkedéseket tes biztosítására.

Ezután áttérnek mara megszavazza gens bevonulásána elhalasztásáról sz majd

L Flueras szociáld ki interpellációját ügyében. Azzal parasztpárt az elle az ország dolgozó lást várták a n mánytól, ez azon A kormány nem hásmig érdekeire, helyzetén javítani napról-napra reak a vöjnikok meg

Ma kezdettel mutatja be a szezon legjobb filmjét:

Select mozgó SZIBÉRIA

milyen megható orosz dráma, a forradalom kitörésének előestéjéről. Főszerepekben:

Edmond Lowe és Alma Rubens

Monopol Astra-cinografica.

Flueres, szociálista képviselő ismét a Zsilvölgyi munkásság ijesztő nyomorát tárta a kamara elé

Ki a felelős a lupényi vérengzésekért. A csernovitzi rendőrségen még mindig vernek

Bucuresti-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tud.) A kamara ma délutáni ülésén Flueres képviselő egy gorgyemei adótisztviselő ellen szólalt fel, aki sorozatos visszaéléseket követett el és valósággal megsarcolta a megye lakosságát.

Mischie képviselő csatlakozik az interpellációhoz és kéri a belügyminisztert, hogy van-e tudomása arról, hogy január 18-án egy esendő agyonlőtt egy parasztot, aki a bűnös adótisztviselő ellen panaszt mert emelni.

Vernek a csernovitzi rendőrségen.

Pistiner szociáldemokrata kéri a belügyminisztert, van-e tudomása arról, hogy a csernovitzi rendőrségen egymást évetik a verések, brutalitások. Kéri a belügyminiszteriumot, hogy sürgős intézkedéseket fogadjon a hivatalos hatalmakkal visszaélő tisztviselők ellen, ellenkező esetben interpellációban fogja feltárni mindazt, ami az utóbbi időben a csernovitzi rendőrségen történt. Pistiner dr. elmondja ezután, hogy az elmúlt év augusztusában mintegy hetven kommunista tüntetett Csernovitz utcáin a háború ellen. Bár a tüntetők legnagyobb része fiatalok voltak, a rendőrség összefogta a tüntetőket, akiket véresre vertek.

A törvényszéki tárgyaláson ez be is bizonyosodott, a hatóságok mégsem alkalmazták szankcióikat a verekedő detektívekkel és rendőrtisztekkel szemben. Pistiner kifejti, hogy nem akarja védeni a kommunistákat, akik megbontják a munkások egységét és akik különösen az utóbbi időben utcai demonstrációkkal igyekeznek felhívni magukra a figyelmet. Azonban mégsem megengedhető, hogy a rendőrségen verjenek, akár kommunisták legyenek az áldozatok, akár nem.

Pistiner dr. végül rámutat arra, hogy nemrég feljelentett egy Tiron nevű szubkomiszárt, aki egy szociáldemokrata munkást, minden ok nélkül, inzultált. A rendőrtisztviselőt felfüggesztették, később azonban visszahelyezték állásába. Ez a Tiron elsősorban bűnös a rendőrségnél ismétlődő verésekben. Szankciókat kér.

Lupu dr. választási sérelmei

Pamfil Seicare ingatlanforgalmi hitelintézet felállítását kéri, mert a háztulajdonosok és a földingatlan tulajdonosok is a magas kamatok következtében kétségbeesett helyzetbe kerültek.

Dr. Lupu tiltakozását jelenti be az ellen, hogy a belügyminiszterium eltiltotta a politikai pártoknak, hogy választási jelöléssel menjenek a küzdelembe. Lupu durva szavakban kel ki, ezután Mirto belügyi alminiszter ellen.

Mirto belügyi alminiszter ironikusan hangon válaszol dr. Lupunak.

Nem akarom szemérem vetni az előttük szólóknak — mondotta — hogy az elmúlt választásokon két körös jelvényével megtevesztette a választókat, akik abban a hiszemben adták le dr. Lupura szavazatukat, hogy a nemzeti parasztpárt mellett szavaznak. A kormány azonban azon az állásponton van, hogy a községi választásoknak politikamentesnek kell lenniük és épen ezért el kellett tiltani a politikai választási jelek használatát.

Lupu nagy zajban válaszol és azzal vádolja a kormányt, hogy oligarchikus intézkedéseket tesz választási győzelmeinek biztosítására.

Ezután átvérnek a napirendre. A kamara megzavazza az 1930. évi kontingens bevonulásának egy hónappal való elhalasztásáról szóló törvényjavaslatot, majd

Lupény a kamara előtt

Flueres szociáldemokrata képviselő fejti ki interpellációját a lupényi vérengzések ügyében. Azzal kezdi, hogy a nemzeti parasztpárt az ellenzéken sok ígéretet tett, az ország dolgozó rétegei helyzetük javulását várták a nemzeti parasztpárti kormánytól, ez azonban nem következett be. A kormány nem volt figyelemmel a munkásság érdekeire, nem igyekezett azoknak helyzetén javítani, politikája ugyszólván napról-napra reakciósabb lett. Erdélyben a vojnikok megakadályozták a munkássá-

got a szervezkedésben. A munkásság helyzete egyre rosszabb lett és a Zsilvölgyében is egyre elviselhetlenebbé vált a nyomor. A zsilvölgyi bányászok sorsát a helyi hatóságokra bízta a kormány, amelyek a bányai igazgatóság érdekeinek megfelelően intézték el a munkásság panaszait.

Flueres ezután Munteanu és Buciuman szerepét ismerteti, rámutatva arra, hogy mindketten kommunisták voltak,

akik agentprovokatóri tevékenységet fejtettek ki a munkásság sorában és többek között ők idézték elő azt a sztrájkot is, amely a véres eseményekhez vezetett. Felhívja a kormány figyelmét arra, hogy a Zsilvölgyében a helyzet egyre rosszabb lesz, a nyomor ijesztő méreteket ölt, a munkásság valóságosan éhínség előtt áll. Ha a kormány idejében nem tesz intézkedéseket, úgy mégnagyobb katasztrófák bekövet-

kezésétől lehet tartani. Még mindig nem alkalmaztak büntető szankciókat azok ellen, akik a lupényi katasztrófa előidézésében bűnösök voltak. Milyen büntetésben részesült Rozvan volt prefektus? — kéri Flueres.

A kormány is felelős?

A szónok ezután parlamenti bizottság kiküldetését kéri, amelynek feladata a felelősség kérdésének pontos megállapítása volna. A bizottság kiküldetését amál is inkább kéri, mert egyes szociáldemokrata képviselőket is ért az a vád, hogy részesek a véres események előidézésében. Flueres ezután arról panaszkodik, hogy nem bocsátottak rendelkezésre kellő anyagot a kérdés tanulmányozására. De az átvizsgált aktákból is megállapítható, hogy a kormány is felelős a zavargások áldozatává lett huszonhárom munkás életéért.

Svájci póstatisztek reorganizálják a romániai postaszolgálatot

Andronescu vezérigazgató visszatért külföldi tanulmányutjáról

Bucuresti-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány intencióinak megfelelően dr. Plantius Andronescu, a romániai posta vezérigazgatója külföldi tanulmányutára utazott, hogy a P. T. T. átszervezésének és modern alapokra való fektetésének lehetőségeit tanulmányozza. Andronescu dr. utjának célja elsősorban a svájci telefon táviró berendezések tanulmányozása volt. A svájci posta ugyanis a legjobban megszervezettnek és a legkifogástalanabbnak van az

összes európai államok között elismervé.

Andronescu vezérigazgató külföldi utjáról szombaton érkezett vissza a országba. Tegnap fogadta a sajtó képviselőit és beszámolt tanulmányutjának eredményéről. Andronescu dr. elmondta, hogy Bernben felkereste dr. Furrert, a svájci posta vezérigazgatóját, akivel hosszas tárgyalásokat folytatott. Andronescu kérte svájci kollégáját, hogy támogassa őt a romániai posta reorganizálásának munkájában, kifejtve, hogy svájci mintára szeretné a P.

T. T. szolgálatát megszervezni. A tárgyalások eredményeképpen megállapodtak abban, hogy a svájci posta vezérigazgatósága specialistákat küld Romániába, akik több hónapig fognak az országban tartózkodni és a romániai posta vezetőtisztviselőivel együtt fogják az átszervező munkát elvégezni. A szakértők hivatalos küldöttségben jönnek az országba és ugyanazt a fizetést és napidíjakat fogják kapni a P. T. T.-től, amelyet Svájcban élveznek.

Titulescu nyilatkozik a hágai megegyezésről

Mironescu és Titulescu St. Moritzba utaztak, hogy kipihenjkék a konferencia fáradalmait

A szenátus is ünnepelte a hágai megegyezést

Hága, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Mironescu külügyminiszter és Titulescu londoni nagykövete, akik a hágai konferencián Románia érdekeit képviselték, tegnap este San Moritzba utaztak, hogy a konferencia fáradalmait kipihenjkék. Titulescu elutazása előtt fogadta a Rador távirati iroda képviselőjét, aki előtt érdekes nyilatkozatot tett a hágai megegyezés tartalmáról és fontosságáról. Titulescu többek között a következőket mondotta:

A Young-terv aláírása révén Románia Franciaországgal szemben fennálló háborús adóssága 56 százalékkal, Olaszországgal szembeni háborús adóssága pedig 22 százalékkal csökkent. Franciaországgal szemben fennálló háborús adósságunk annuitásai megszűnnek, ami annyit jelent, hogy Németország részéről nekünk járó jóvátétel teljesen fedezze háborús adósságainkat, sőt évenként átlag 2 millió fölött maradt számunkra. Ezenkívül a felszabadítási kölcsön címleteinek adóssága, amelyet eddigi szerződéseink szerint fizetünk kellett volna, mintegy 2 milliárd arany frank értékben, szintén teljesen törölve lett újabb terhek nélkül a mi számunkra, továbbá megtartottuk a magyar jóvátételből 1943-ig nekünk eddig is járó percentuális részesedést és a bolgár jóvátételből mindaddig, míg Bulgária fizetésre kötelezve van.

Bulgáriával szerződést kötöttünk, amely szerint 110 millió lejt fizet nekünk a megszállás költségeiért, míg a szövetségesek mindezenek kívül még 160 milliót fizetnek, miáltal Romániának jóvátételi részesedését a magyar és bolgár fizetésekből 2 százalékkal emelték. Magyarországgal olyan megegyezés történt, mely szerint semmiesetre se fogunk egyes bíróságok elé menni az agrárkérdésekben, és Magyarországtól 1943-ig az eddig megállapított jóvátételt kapjuk és ezenfelül még 100 milliót. Az optánsoknak Magyarország 1943 utáni fizetési és a szö-

vetségesek befizetési fognak megfelelő anyagi alapot nyújtani, míg a többi per számára a román állam fedezve van háborús adósságainak csökkentésével az átengedett javak adósságainak és a felszabadítási adósságainak törlesztésével. Az optánsügy, valamint a főhercegi vagyoni ügye is belekalkulálva Románia részére évenként átlag 4 millió aranyfrank fölött fog jutni az összes tranzakciók lebonyolításával.

A legutóbbi 6 hónapban folytatott tárgyalásaink során a szövetségesek és Japán teljesen elismerték jogainkat és mindent megtették a megegyezés érdekében anélkül, hogy a multban elfoglalt álláspontunkról lemondjunk volna. Ez a tény kapcsolatban a kedvező és eredményes pénzügyi megegyezéssel értékesebb ráknézve minden másnál.

Bucuresti-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenátus ma délutáni ülésén Bianu professzor a román akadémia nevében üdvözli a hágai konferencia sikeres befejezését. Az esztendő őta függőben lévő kérdések megoldása következtében nagy kő esett le az ország lakosságának szívéből, an-

nál is inkább, mert ezek a kérdések állandó izgalomban tartották a közvéleményt.

Raducanu munkaügyi miniszter méltatja ezután a hágai megegyezést. Nagy ünnep ez a román nép számára — mondotta Raducanu. Románia diplomáciai sikere alkalmas volt arra, hogy lehűtse azoknak a kedélyeit, akik kétségbe vonták a román ügy igazságát. Magasztalólag emlékezik meg Titulescuról, aki fáradtságot és tehetőséget nem kímélve, oroszlánként küzdött a román érdekekért, majd Mironescu és Lugojanu szerepét méltatja. Boldognak mondja azt a generációt, amely megérte Nagyrománia megeremtését és megérte a hágai döntést, amely a koronát teszi rá erre a műre.

Graur szenátor panaszkodik, hogy Putamegyében a liberálisok erőszakos eszközökkel készülnek a községi választásokra.

Joanitescu belügyi alminiszter kijelenti, hogy a kormánynak tudomása van a liberális készülődésekről és meg fogja tenni az intézkedéseket a választások tisztasága és a rend érdekében.

Paraguay kormánya ismét panaszíratot nyújtott be a Népszövetségnek Bolívia ellen,

mert Bolívia állítólag offenzívára készül ellene

London, január 22. Washingtonból jelentik, hogy a Punta Casadónál előfordult határcsúszás ügyében Paraguay kormánya újabb lépést tett az amerikai külügyi kormányzatnál s bejelentette, hogy Bolívia ellen panaszíratot nyújt be a Népszövetséghez. A paraguayi kormány attól tart, hogy Bolívia a határon

általános támadásba kezd, mert egyes jelek erre vallanak. Kuntz tábornok, a határvidéki hadtestek főparancsnoka Assuncionba érkezett, hírek szerint általános offenzívára készíti elő hadserégét. A határvidéken a helyzet nagyon feszült. Mindkét oldalon megkezdtek nagyobb csapattevékenységű felvonulást a határok mentén, akárcsak tavaly, amikor a konfliktust a Népszövetség közbenjöttével mégis sikerült eliminálni.

A Reutter távirati iroda assuncioni jelentése megerősíti azt a hírt, hogy a paraguayi kormány a Bolíviával szemben támadt konfliktus ügyét a Népszövetség elé kívánja terjeszteni.

URANIA-MOZGÓ

Eddig nem látott elsőrangú

HARRY PIEL

film mutat be:

TITOKZATOS KASTÉLY (Az Ő kutyája)

izgalmas kalandorfilm, melyet a legújabb Metro-Goldwyn hirádo egészít ki. Monop. E-rofilm

Mihalache miniszter drákói rendszabályokkal akarja kiirtani a szeszrel folyó visszaéléseket

Elet-halálharc a romániai borszesziparban. Nyugati mintára teljesen át szervezik az ellenőrzést. Bistreanu vezér-felügyelő megállapításai egyes kincstári közegek lelkismeretlenségéről

Bucuresti-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától) A kormány néhány legújabb intézkedése arra enged következtetni, hogy az államra és a gazdasági életre egyaránt károsnak bizonyult Garoflid-féle szesztermelési rezsim gyökeres változás előtt áll. Ennek a nemzetgazdasági szempontból nagy horderejű és bonyolult kérdésnek egyik fejezetével, a borszesztermeléssel foglalkozik Mihalache földművelésügyi miniszter egy szimptomatikus jelentőségű adott esetben kapcsolatos. Az elmúlt év novemberében a parlamenti Iacob testvérek borszeszgyár tulajdonosi feljelentést tettek Románia egyik legnagyobb kapacitású és legmodernebbül felszerelt szeszgyára, a nagyváradi Löblé szeszgyár ellen, azon a címen, hogy a Löblé szeszgyár tulajdonát képező és a Triton Rt. által bérelt borszeszgyár tisztességtelen versennyel kiszorítani igyekszik a piacról a többi gyárból származó borszeszt.

A feljelentés szerint a Triton-féle borszeszgyár konkurenciája annál feltűnőbb, miután

azt a borszeszt, amelyet a beszarabiai régi borszeszgyárak csak 160-170-180 lejért tudtak forgalomba hozni, a nagyváradi gyár 135-140 lejért helyezte el,

holott a beszarabiai gyárak a legolcsóbb nyersanyagot, a félévad szőlőből készült terraszort használják a szeszgyártáshoz. Következésképpen a feljelentők arra a feltevésre jutottak, hogy a nagyváradi Triton gyár csakis az állam megkárosításával képes tarthatatlan versenyárrakkal meghódítani a piacot.

A földművelésügyi minisztérium a feljelentés ügyében megindította a vizsgálatot, amelynek levezetésével Bistreanu Joan vezérfelügyelőt bízták meg. Bistreanu vezérinspektor 1929. decemberében váratlanul megjelent a nagyváradi Triton gyárban és több napig tartó helyszíni vizsgálatának eredményét most terjesztette felettes hatóságai elé. A hivatalos vizsgálatról elkészült jelentésből mindezekelőtt az tűnik ki, hogy a Löblé-szeszgyár

bizonyos ellenőrző közegek jóindulatú támogatása mellett sorozatos visszaéléseket követett el, amelyek arányára jellemző, hogy Bistreanu vezérfelügyelő 47 millió lejes bírságot javasol kiróni a gyárra.

Bistreanu vezérinspektor megállapítása szerint a Löblé-szeszgyár már a nyersanyag beszerzésénél is kihágást követett el, mert a törvény által előírt nyersanyagokból csak minimális mennyiséget dolgozott fel és a borszeszgyártáshoz többnyire külföldről importált cukortalmu gyümölcsöket használt: fügét, cukornádat, sárgadinnyét, szentjánoskenyeret, amelyeket Konstancán, illetve Bécsen keresztül hozott be vagonváltókban az országba. A kihágás ott történt, hogy a törvény értelmében

az importált nyersanyagokból előállított borszesz után 6,75 százalékos termelési és 20 százalékos ad-valorem adót kellett volna fizetni, viszont a gyár csak a bel-földi nyersanyag felhasználásánál kedvezményként megállapított 2,50 százalékos termelési és 5 százalékos ad-valorem illetéket fizette be a kincstárnak

Ez a magyarázata annak, hogy a Löblé-szeszgyár, illetve a Triton versenyen kívül árakkal tudta borszeszét piacra dobni.

A jelentés megállapítja, hogy az illetékes helyi ellenőrző közegek különösképpen nem vettek tudomást a Löblé szeszgyár ezen tevékenységéről. Bistreanu vezérinspektor személyesen meggyőződött arról, hogy a szeszvisszaélések körül általában feltűnő rendellenesség tapasztalható és egy szervezett csempészbanda részéről, mely az állam bizonyos szerveinek jókora támogatását élvezte, évek óta valóságos merénylet folyik az államkincstár ellen.

Nagyobb botrányok csak azért nem pattantak ki, mert — mint Bistreanu vezérfelügyelő kihangsúlyozza, vannak bizonyos személyek, akik a csempészeket védelmükbe veszik.

Az inspektor szerint, nem a jelenlegi túl magas szeszadó idézte elő a visszaéléseket, hanem egyfelől egyes szeszgyárak személyi összeköttetéseknek, másfelől pedig az ellenőrző állami közegek lelkiismeretlenségének tulajdoníthatók és bármilyen mértékben fogja is az állam leszállítani a szeszilletékeket, ezek az anomáliák mégsem fognak megszűnni, ha ellenőrző szervek részéről a megfelelő lelkiismeretesség hiányzik.

A szeszadós megállapításokban bővel-

kedő jelentés alapján Mihalache földművelésügyi miniszter a napokban bizalmas megbeszéléseket folytatott a minisztérium szakértő főhivatalnokaival és bejelentette, hogy a nyugati államokban működő ellenőri gárdák mintájára teljesen át akarja szervezni a kincstári ellenőrzés jelenlegi gépezetét. Amíg erre sor kerül,

a miniszter szigorú utasítást adott ki alantasszerveinek arra vonatkozólag, hogy a szesztermelés és különösen a bortermelés ellenőrzését a legnagyobb lelkiismeretességgel végezzék

és közölte velük, hogy a bűnrészességen rajtakapott hivatalnokokat azonnal távolítsák el az ellenőri testületből.

Az amerikai prohibíciós rendőrök erőszakkal arra kötelezték egy francia gőzös legénységét, hogy vegyenek részt a szeszcsempészek elleni hajszában

Páris, január 22. A Le Journal tudósítója két tiltakozó táviratot közölt lapjával, amelyeket az amerikai partok mentén hajózó Le Grasse francia gőzös személyzete és szikratávirásza intézett a washingtoni francia nagykövethoz. A hajó személyzete tiltakozik az ellen, hogy az amerikai prohibíciós rendőrök kötelezték a személyzetet arra, hogy a nap és éj-

minden órájában álljanak kutatások céljaira rendelkezésre, az amerikai prohibíciós rendőrség közegeinek a nagyobb nyomtaték kedvéért revolvereikkel is megfenyegették a francia hajó legénységét. A hajóstársaság a táviratokat saját információk alapján megerősítette. Még nem tudják, hogy a washingtoni francia nagykövét tett-e lépéseket.

Pár nap múlva kipróbálják az angol légi flotta „repülő kaszárnyá”-ját

A próbát épen akkor tartják, mikor az angol fővárosban a leszerelési konferencia tartja ülésait

London, január 22. A légi haderő részére nagy titokban készített hatalmas csapat szállító repülőgépet a napokban ki fogják próbálni. Beavatottak köréből származó hírek szerint a gép valóságos repülő kaszárnya, amely legalább ötven főnyi legénység szállítására alkalmas. A gépen gépfegyvereket is felszereltek és egy rádió-leadó, mint felfedő állomást is. A

szárnyak és a váz anyaga erős, könnyű acélövzet, melyet papírvékonyaság, nagy ellenálló képességű lemezekké és huzalokká lehet elnyújtani. Szakkörökben az új modelltől rendkívül sokat várnak. A különös ebben csak az, hogy a repülő kaszárnya próbatúját épen akkor teszi meg, mikor Londonban épen a leszerelésről tanácskoznak.

1928-ban tizenhét és félmillió lakosa volt Romániának

Minden 1000 lakosra 19 házasság esik. Ijesztően nő a gyermekhalandóság. Elkészült az 1928 év népesedési statisztikája

Bucuresti-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától). N. T. Jonescu, a belügyminisztérium statisztikai hivatalának vezérigazgatója most készítette el az 1928. év népesedési statisztikáját. A statisztikai számok rendkívül érdekes képet nyújtanak az ország népesedési változásairól, a születési és halálozási számokról más országok adataival való szembeállításra pedig igen tanulságos összehasonlításokra és konklúziókra ad alkalmat.

623 ezer új szülött.

1928-ban 623 ezer 860 újszülöttje volt az országnak. Minden ezer lakosra tehát 35,9 újszülött esik. Az újszülöttek közül 543.904 falvakban, 79.956 pedig városokban látta meg először a napvilágot. Százalékokban kifejezve a következő képet nyerjük: A falvakra az újszülötteknek 87,2, a városokra pedig 12,8 százaléka esik. A statisztikai kimutatások szerint az ország összlakosságából 14 millió 4000 ember lakik a falvakban, 3 millió 369 ezren pedig a városokban. A falvakban tehát minden ezer lakosra 38,8, a városokban pedig 23,7 újszülött esik.

Az ország különböző tartományai

között az 1928. évi újszülöttek a következőképpen oszlanak meg: Erdély és Bánát 158.545, Bukovina 27.121, Beszarabia 102.47, Regát 336.147. A születések arányszáma tehát a Regátban és Beszarabiában kedvezőbb, a legkedvezőtlenebb a Bánátban, ahol összesen 21 ezer 85 újszülött volt, 917 ezer lakóssal szemben.

A külföldi államok 1928. évi statisztikája alapján megállapítható, hogy a legkedvezőbb a születési arányszám Bulgáriában volt, ám közvetlenül utána Románia következik. Bulgáriában ezer lakosra 36,9 újszülött esik, Romániában 35,9. Magyarországon 27,5, Németországban 18,9, Franciaországban 18,1 és Angliában 16,7 újszülött esik ezer lakosra.

Az újszülöttek statisztikája.

Románia 1928. évi újszülötteiből 51,6 százalék lett fiú és 48,4 százalék leány. Az újszülöttek 90,9 százaléka törvényes, 9,1 százalék törvénytelen gyermek volt. Nem érdektelen, hogy a falvakban 91 százalék volt a törvényes, városokban pedig csak 85 százalék a törvényes gyermekek száma. A legnagyobb Erdélyben volt a törvénytelen gyermekek arány-

száma (10,8 százalék), a legkevesebb Beszarabiában (3,3 százalék).

Felekezetek szerint az újszülöttek a következőképpen oszlattak meg:

Görögkeleti 78 százalék, görögkatolikus 7,7, római katolikus 5,2, református 3, zsidó 2,3, protestáns 1,9, muzulmán 1,2 százalék. Az újszülöttek 0,3 százaléka másvallású volt.

A halálozásban is Románia vezet.

1928-ban 40.124 személlyel kevesebben haltak meg, mint az előző esztendőben. A halálozási statisztikában azonban Románia ennek ellenére is vezető helyen áll. 1928-ban 351 ezer ember halt meg az országban, tehát minden ezer lakosra átlag 20 halálozás esik. Ezzel szemben Angliában ezer lakosra 11,7, Franciaországban 11,5, Olaszországban 10,2, Németországban 12,6 halálozás esett ezer lakosra.

Érdekes, hogy a férfiaknál a halálozási arányszám 1928-ban 100 elhaltból 52,4 százalék volt a férfi és 47,6 százaléka a nő. Megdöbbentő a gyermekek és elsősorban a csecsemők halálozási arányszáma. A 360 ezer halottból 115 ezer 36 nem haladta meg az egyéves életkort. A gyermekhalálozás, különösen a falvakban volt ijesztően nagy. Az elhalálozások 45,1 százaléka öt évnél kisebb koru gyermekeknél következett be, míg 32,2 százalék volt a 40 évnél idősebb személyek halálozási arányszáma. A halvaszülöttek száma 1928-ban 11 ezer 950 volt.

Szaporodik az ország lakossága.

A halálozások nagyszáma ellenére az ország szaporodási statisztikája 1928-ban meglehetősen kedvezően alakult ki. Épen a születések növekedése következtében. A háború utáni években Románia lakossága évenként átlag 230 ezer lélekkel szaporodott. 1920-ban 2174 ezer 730 lélekkel szaporodott az ország lakossága, 1928-ban már 272 ezer 134-gyel.

A férfiak inkább a falvakban szaporodnak (51,9 százalék). A városokban a női újszülöttek dominálnak (57,5 százalék). Tizenkét erdélyi, három bánáti és egy regáti városban a lakosság csökkenését állapították meg.

Az összesített számok szerint Románia összlakossága 1928-ban 17 millió 370 ezer lelket tett ki. Egy négyzetkilométerre átlag 58 lélek esik. Az ország legsűrűbben lakott megyéje Csernovic megye, ahol minden négyzetkilométerre 159 lakos esik. Az ország legnépesebb tartománya Bukovina, legkevésbé lakott országrésze Dobruzsza, ahol egy négyzetkilométerre mindössze 37 lélek esik. Erdélyben 52 lakos esik egy négyzetkilométerre.

Házassági rekord.

Nem érdektelen a statisztikai kimutatásnak az a megállapítása, hogy Európa összes államai közül Romániában volt a legnagyobb a házasságkötések száma. 1928-ban 158 ezer 891 házasságot kötöttek Romániában. A válások száma ezzel szemben 7681-et tett ki. Ezer lélekre általánosan 19 házasság esett. A házasságok tekintetében a rekordot is visszük, a válásokban messze elmaradunk a többi európai államoktól.

Komáromi János:
AZ ŐSDIAK
vászonk. **Lepage** -nél
164 lei Kvár

Tör Ötszáz

Bucuresti-Bnk Kelet tudósítója rium hosszas kommunikétet vármegyében pá sorozási reviziók hasábjain többiz ról a kérdéssröl e a reviziók során aultattak be töt maros- és Sztan ifjut, akiket előz kalmatlanak tal egzisztenciát ala hogy katonai h Dr. Fischer Józse lő a kamarában be a reviziók tög hogy különösen kel szemben mi történt.

Az interpellác képviselők is es totta a hadtgm vatalos felvilágos ben a kérdésben között a követke

— Számos fe hivta fel a hadü arra, hogy külön tozó ifjak, főleg lozsvár és Naszód getés, protekció, révén kivonták gálat alól és hog egy négy év óta rium azonnal utasította a had bizottságát, hogy 29 évi kontingen fel lettek mentve tek.

Ebbe a kategó Közülük 1259 je jelentkezettek kö lapítást nyert, h felmentve, vagy pedig szolgálat ért elrendelték lent meg a feltül ket is rendre fel et találtak a sz revizió alapján t rendelte el a had

„Nem A kommuniké hadtgmminisztéri tető szankciókat ben, akik ki ak katonai szolgálat 119, paragrafusá bíróság elé kell ságok azon tagja san alkalmazták. 4 évi szolgálati mára, akik titot nak kibujni a ka A hadtgmminiszt feltevést, miután nyitható és ezért került ifjakat, csak két esztend revizió a sorozá utasításának 77. tént és annak tő férhet. A revizió nokból és egy o nőke a katonai inspektora volt, akik minden gya

Nem kívánunk müniké argument lünk az, hogy a ségét kétségbe v tünk el a megállá belügyminisztéri gos ellentmondást érvekkkel szemben ellen felhoztunk. jében ugyanis azt térium, hogy oly akik „megvesztet

Törvényes volt-e a máramarosi ifjak sorozási revíziója? Ötszázharminc embert vonultattak be a revízió után katonai szolgálatra

A hadügyminisztérium hivatalos kommunikéban válaszol a revízió ellen felhozott kifogásokra

București-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától). A hadügyminisztérium hosszas hallgatás után hivatalos kommunikékat tett közzé az Erdély északi vármegyéiben pár hónappal ezelőtt tartott sorozási revíziók ügyében. Az „Uj Kelet” hasábjain több ízben megemlékeztünk erről a kérdéssel és rámutattunk arra, hogy a revíziók során katonai szolgálatra vonultattak be többszáz olyan, főleg Máramaros- és Szatmármegyéből rekrutálódó ifjút, akiket előzőleg három sorozáson alkalmatlannak találtak és akik családok és egzisztenciát alapítottak abban a hitben, hogy katonai helyzetük rendezve van. Dr. Fischer József országgyűlési képviselő a kamarában interpellációt jelentett be a revíziók ügyében és rámutatott arra, hogy különösen a családok fiatalembereivel szemben milyen nagy igazságtalanság történt.

Válaszol a hadügyminisztérium

Az interpellációhoz a többi máramarosi képviselő is csatlakoztak, ami arra indította a hadügyminisztériumot, hogy hivatalos felvilágosításokkal szolgáljon ebben a kérdésben. A kommuniké többek között a következőket mondja:

— Számos feljelentés és reklamáció hívta fel a hadügyminisztérium figyelmét arra, hogy különböző nemzetiségekhez tartozó ifjak, főleg Máramaros, Szatmár, Kolozsvár és Naszód megyékben megvesztegetés, protekció, vagy politikai pressió révén kivonták magukat a katonai szolgálattól és hogy ez az állapot már mintegy négy év óta tart. A hadügyminisztérium azonnal vizsgálatot rendelt el és utasította a hadsereg legfőbb egészségügyi bizottságát, hogy vizsgálja felül az 1926—29 évi kontingenshez tartozó ifjakat, akik fel lettek mentve, vagy halasztást nyertek.

Ebbe a kategóriába 1684 ifju tartozott. Közülük 1259 jelentkezett a revízióra. A jelentkezettek közül 1060 ifjunál megállapítást nyert, hogy szabályszerűen lettek felmentve, vagy kaptak halasztást, 199-et pedig szolgáltra alkalmasnak találtak, ezért elrendelték bevonulásukat. Nem jelent meg a felülvizsgálaton 425 ifju. Ezeket is rendre felülvizsgálták, közülük 331-et találtak a szolgáltra alkalmasnak. A revízió alapján tehát 530 ifju bevonulását rendelte el a hadügyminisztérium.

„Nem forgott fenn család...”

A kommuniké ezután kifejti, hogy a hadügyminisztériumnak kötelessége büntető szankciókat alkalmazni azokkal szemben, akik ki akarják vonni magukat a katonai szolgálattól. A katonai törvény 119. paragrafusa úgy rendelkezik, hogy bíróság elé kell állítani a sorozó bizottságok azon tagjait, akik a törvényt hibásan alkalmazták. A 112. paragrafus pedig 4 évi szolgálati időt ír elő azon ifjak számára, akik titott eszközök révén próbálnak kibujni a katonai kötelezettség alól. A hadügyminisztérium elvetette a család feltevéseit, miután ez nem volt bizonyítható és ezért a revíziós bizottság elé került ifjakat, nem négy évre, hanem csak két esztendőre vonultatta be. A revízió a sorozási törvény végrehajtási utasításának 77. paragrafusa alapján történt és annak törvényességéhez szó sem férhet. A revíziós bizottság 5 orvos-tábornokból és egy orvoseredesből állott, elnöke a katonai egészségügyi bizottság inspektora volt, tehát olyan személyek, akik minden gyanúsításon felül állnak.

A kommuniké ellentmondása

Nem kívánunk vitába szállni a kommuniké argumentumaival és távol áll tőlünk az, hogy a revízió formai törvényességét kétségbe vonjuk. De nem haladhatsz el a megállapítás mellett, hogy a hadügyminisztérium kommunikéje sajátos ellentmondást tartalmaz éppen azon érvekkel szemben, amelyeket mi a revízió ellen felhoztunk. A kommuniké bevezetőjében ugyanis azt állítja a hadügyminisztérium, hogy olyan ifjakról van szó, akik „megvesztegetés, protekció, vagy po-

litikai pressió révén ki akartak bujni a katonai szolgálattól.” A hivatalos közlemény végén pedig azt a megállapítást teszi a hadügyminisztérium, hogy „a család feltevéseit ki kellett zárni, miután az nem volt bizonyítható”. Na már most: vagy meg kellett győződnie a

hadügyminisztériumnak arról, hogy az illető ifjak felmentése szabálytalan eszközökkel történt és akkor logikus volt a revízió elrendelése, vagy pedig nem forgott fenn a család esete és ebben az esetben nem volt helye a revízióknak. Tertium non datur. Mert nagyon is lehetsé-

ges az, hogy a revízió alkalmával győgyultan és testileg fejlettebben jelentek meg a bizottság előtt olyan ifjak, akik az előző sorozások alkalmával még nem voltak katonai szolgáltra alkalmasnak minősíthetők. Hová vezetne vajjon az, ha a hadügyminisztérium esztendőkre visszamenőleg minden évben elrendelné a felmentettek revízióját?

Nem hisszük, hogy a hadügyminisztérium kommunikéje éppen a fentiek miatt alkalmas lesz arra, hogy megválassza a máramarosi parlamenterek által a képviselőházban ez ügygel kapcsolatosan felvetett kérdéseket és valószínű, hogy a revízió ügye mégis a törvényhozás házába fog kerülni.

103 millió lejt szavaztak meg az ezidei népszámlálás megrendezésére

Intézményesítik a népszámlálást. Bizalmasan kell kezelni az összegyűjtött adatokat

București-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint tegnap jelentettük, a kormány a parlament elé terjesztette az 1930. évi népszámlálás elrendelésére vonatkozó törvényjavaslatot. Ma nyilvánosságra került a törvényjavaslat szövege, amely néhány rendkívül érdekes intézkedést tartalmaz. A javaslat mindenekelőtt is intézményesíti a népszámlálást és elrendeli annak minden új esztendőben való megtartását. Mint ismeretes, Romániában eddig a népszámlálásokat, így a Goga-féle is, ötleterzerűen rendelték el. Ezel szemben a jövőben, így tehát már ezidén is, a modern statisztikai technika eszközeinek felhasználásával fog-

ják a népszámlálást keresztülvinni. A törvényjavaslat felhatalmazza a népszámlálási közegeket, hogy a népességi statisztikai adatok felvételével párhuzamosan a kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági vállalatok statisztikáját is elkészítsék.

A törvényjavaslat tíz paragrafusból áll. Az első kimondja, hogy a népszámlálást az egész országban egyetlen napon kell keresztülvinni. A népszámlálás időpontját minden egyes alkalommal a munka és egészségügyi minisztérium statisztikai hivatala fogja megállapítani. Az összegyűjtött adatokat konfidenciálisan fogják kezelni és azok csakis

statisztikai célokra használhatók fel. Bíróságok, pénzügyi, vagy közigazgatási hivatalok előtt nem lehet a népszámlálás során felvett egyéni adatokra hivatkozni. Azt a tisztviselőt, aki a rendelkezés ellen vét, egytől hat hónapig terjedő börtönbüntetéssel és 5—2000 lej pénzbüntetéssel sújtják, ezen kívül a szóban forgó fél polgári uton is kártérítést indíthat a tisztviselő ellen. Az 1930. évi népszámlálás keresztül vitelére 103 millió lej rendkívüli hiteket szavaz meg a törvény hetedik paragrafusa. A többi paragrafusok a népszámlálás technikai keresztülvitelének módszereit foglalkoznak.

A politikai pártok felkészülnek a községi választásokra

Mi történik a megsemmisített ellenzéki mandátumokkal? A kormány rendelete a választások tisztaságáról

București-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az összes politikai pártok széleskörű előkészületeket tesznek a közelgő községi és megyei választásokra. A fővárosban a Cuvântul jelentése szerint kartell-tárgyalások vannak folyamatban az összes ellenzéki pártok között. A tárgyalások célja egységes ellenzéki lista összehozatala volna, amelyen a Sfatul Negustoresc képviselői, sőt azon kormányparti politikusok is szerepelnének, akik nem jelöltették magukat a nemzeti parasztpárt listáján. A Cuvântul úgy hiszi, hogy amennyiben ezt a listát sikerül létrehozni, úgy az ellenzék győzelme a fővárosban biztosítottak látszik.

A liberálisok különösen nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy sikeresen szerepeljenek a közelgő választásokon. A párt összes vezetői és parlamenterei megyéikbe utaztak, hogy személyesen irányítsák a választási propagandát. Kolozsváron az utóbbi napokban két gyűlést is tartottak a liberálisok. A monostori kerületben tartott gyűlésen Lepa-Ldatu volt kultuszminiszter, a kolozsvári liberális szervezet elnöke kijelentette, hogy a liberálisok nem akarnak rendbontásokat provokálni, de erőszakra erőszakkal, botúttal botúttal fogják válaszolni.

A nemzeti parasztpárt pártvezetősége Maniu miniszterelnök elnöke alatt értekezletet tartott, amelyen Madgearu, Mihalache és Voicu Nitescu, Ioanitecu és Iulian miniszterek is résztvettek. Az értekezleten elhatározták, hogy körrendeletben hívják fel a megyei szerve-

zeteket arra, hogy minden eszközzel akadályozzák meg a választási harc elhajlását és az ellenzéki pártok esetleges erőszakoskodó kísérleteit. Ezzel egyidejűleg a kormány két hivatalos rendeletet bocsátott ki. Az egyikben a belügyminisztérium felhívja a közigazgatási, rendőr- és csendőrhatalásokat, hogy tartózkodjanak a választási propagandába való minden beavatkozástól és csak akkor lépjenek közbe, ha rendezavarás történik. A másik rendeletben az igazságügyminisztérium utasítja az ügyészségek vezetőit, hogy teljes erejükkel torolják meg a törvényadta kereteken belül az esetleges rendbontásokat.

Politikai körökben élénken kommentálják Maniu miniszterelnöknek az ellenzéki mandátumok megsemmisítésére tett kijelentéseit. A képviselői mandátumok megsemmisítése meglehetősen komplikációkkal fog járni a választási törvény rendelkezései miatt. Ha ugyanis a liberális képviselői mandátumait megüresedettnek tekintik, akkor a törvény szerint a liberális listán utánuk következőket kell képviselőkké deklarálni. Ha ezek sem jelennének meg a parlament ülésén, úgy ezt az eljárást mindaddig kell folytatni, amíg a liberális listában szereplő összes személyek mandátumai üresedésbe mentek. Csak ezután lehet szó pótválasztások kiírásáról. Más a helyzet az averescanus képviselőknél. A néppárt a jogristákkal együtt ment a választási küzdelembe és az averescanus képviselői utána a listán mindenütt jogristák következnek,

akik minden további nélkül részt fognak venni a parlament munkájában. Ugyancsak egyszerű lesz a szenatori mandátumok kérdése is. Minthogy mindenütt csak egy szenátorról van szó, a mandátumok megsemmisítése után azonnal ki fogják írni a pótválasztásokat.

Rádió szakkönyvek

- Adorján: Rádió ABC — — — — 68
 - „ 150 rádiófelvétel kapcsolás — 136
 - Balog: Rádiótelefon — — — — 82
 - Bevezetőmunka a rádióamatörök részére. 54 ábrával, II. kiadás.
 - „ Rádiókészülékek szerel. és számít. 136
 - Számos ábrával igyekszik segítségre lenni az amatörnek. —
 - „ Kristálydetektoros rádiókészülékek 95
 - Ernyei: A rádió — — — — 68
 - Horváth: A rádióamatör kézikönyve 170
 - Knayll—Rapa: Rádiólexikon — — — 82
 - Mende: A rádiótelefon (Kötve) — — 119
 - Molnár: A rádiótelefon elméleti és gyakorlati ismertetése 238, kötve — 292
 - „ Gyakorlati rádiókönyv — — — 190
 - Slaby: A szikratávíró (Kötve) — — 102
 - Szepessy: Hibakeresőkulcs — — — 52
 - Török: A rádió kézikönyve — — — 136
- Kaphatók az „Uj Kelet” könyvosztályában.

Sok kellemes órát szerez magának, ha dr. Chereștesiu-Déri tanárok által írt „100 újságcikk alapján románul c. könyvet beszerzi. Azonkívül megtanul románul is Kapható az Uj Kelet könyvosztályában. Ár

SARCIPÖK

NORVEGIABOL
AZ ORÖK TEL
HAZAJABOL

HÖCI PÖK

A LEGTARTÓ-
SABBAK ÉS LEG-
ELEGANSABBAK

FOKÉPVISELET ROMANIA ES BULGARIA RÉSZÉRE, MINA ALIOSNINO, BUCURESTI, IAS, VILAGROS

HIREK

Az Új Kelet az egyetemcske erdélyi és bánásági zsoldosnapja.
 Szerkesztő: Dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc.
 Szerkesztő: Hátszegi Ernő Sr. Matei Millo 6.
 Az Új Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Dr. Hantke előadásai Kolozsváron

Csütörtök, január 22. (Az Új Kelet tudósítójától). A Kolozsváron tartózkodó dr. Artur Hantke, a Keren Hajjeszod peruzsálemi direktóriumának igazgatója tegnap este a Salom-Klubban tartott megívott közönség előtt igen mélyreható exozpét a jelenlegi palesztinai helyzetéről, amelyben a közelmúlt eseményeivel kapcsolatban különösen az arab probléma kusszái mögé világított be. Az előadás után bankett volt, amelyen dr. Hantke meleg ünneplésben részesítették.

A szerdai nap folyamán dr. Hantket különböző megbeszéléseket folytatott a kolozsvári zsidóság vezető tagjaival, majd este félnyolc órakor résztvett a Jewish Agency kuratóriumának ünnepi ülésén, ahol az országépítő munka a jelenlegi állásáról tartott nagystíli referátumot. Dr. Hantke általában optimistikusan ítéli meg a helyzetet és biztosra veszi, hogy Palesztinában közvetlenül nagy fellendülés küszöbén állunk. Este kilenc órakor dr. Hantke a kolozsvári helyi csoport meghívására az Ezra helyiségében tartott előadást a cionizmus aktuális kérdéseiről.

Nagyváradi munkatársunk írja, hogy a váradi zsidóság vasárnap és hétfőn látta vendégül dr. Arthur Hantket, aki hétfő este kilenc órakor részt vett az ottani Keren Hajjeszod-bizottság nagygyűlésén, amelyet a kereskedelmi osarnok disztermenben tartottak meg. Az illusztris vendéget dr. Bárdos Imre üdvözölte és köszöntötte a kíséretében lévő dr. Szönyi Géza főtájkárt. Ezután dr. Hantke tartott nagyszabású beszédet, amely valóságban enyűgözte a nagyszámú hallgatóságot, akik között igen sok nem cionista volt. Az értékes előadás dr. Bárdos Imre elnök zárószavaival ért véget.

Ollóval szivenszurta magát. Különös öngyilkosság történt egy Maidan nevű regáti községben. Pável Oprea a falu egyik szabója a comráti Singer cégtől varrógépet vásárolt néhány hónappal ezelőtt és kötelezte magát, hogy a gép árát, 18.000 leit kisebb részletekben fogja kifizetni. Időközben a szegény szabó, munkahiány miatt csak 6000 lejt tudott kifizetni a varrógép árából. Az eladó cég erre beperelte a szabót és a varrógépet elárverezték. A falusi szabómester, aki négy gyermek atyja, miután megfosztották minden kenyérkereseti lehetőségétől, végső elkeseredésében öngyilkosságra szánta el magát. Tegnap reggel a ház kertjének egyik eldugott részében szabóollójával sziven surta magát a szerencsétlen ember. Holttestét csak néhány órával a halál bekövetkezése után találták meg felesége, aki jelentette az esetet az illetékes hatóságoknak.

Kövel verte agyon haragosát. Véres gyilkosság történt tegnap Tighina mellett Batar községben. Caraiman Ion és Román Marin, a falu két lakója, már régóta ellenséges viszonyban voltak egymással. Különösen Caraiman Ion részéről tapasztalták a falu lakói nagyfokú gyűlöletet ellenfele iránt. Tegnap éjjel Caraiman egy hatalmas kövel a kezében berontott Román Marin házába, aki éppen pihenőre akart térni. A meglepett embert ellensége a nagy kövel úgy fejbeütötte, hogy azt rögtön elborította a vér. Az összecődült emberek eszméletlenül állapotban, hatalmas vértócsában fetrengve találták a szerencsétlen áldozatot, aki rövid szenvedés után a tighinai klinikán behalt sérüléseibe. A tett elkövetése után megszökött Caraiman a rendőrség csakhamar elfogta és átadta az ügyészségnek.

Feloszlatták a japán parlamentet. Londonból jelentik: A „Press Association” tókói jelentése szerint a japán parlamentet feloszlatták. A kormányt most megvan a reménye arra, hogy az új választásokon többséget szerezzen.

Jön az „Éneklő Bolond” (Singing Fool)

Az éneklő bolond, Al. Jolson világ-siker aratott filmje nem sokára Kolozsváron is bemutatásra kerül. Semmi kétség, hogy itt is, mint mindenütt óriási tetszéssel fogadják majd a közönség e korszakalkotó filmet. Hogy mindenkinek alkalma legyen e filmet mielőbb megnézni, az igazgatóság egyszerre fogja

azt bemutatni a Select és Uránia mozgóban. Ertesztéseink szerint a gépek felszerelését már meg is kezdték és így nem sokára alkalma lesz megnézni e hangos filmet, mely nemcsak hangos, de éneklő beszélő és zenélő film is egyszerre. A bemutatóra, mely e hó végén lesz, még visszatérünk.

A gyilkos Schwartz Hermann megjelent a „Carmen” bukaresti előadásán

A rendőrség megtalálta a nőt akivel Schwartz Londonba akart utazni

Bucuresti-Bukarest, január 22. (Az Új Kelet tudósítójától). A Carmen opera tegnap esti bukaresti előadásának érdekes vendége volt. Több rendőrtisztviselő kíséretében megjelent az előadásra Schwartz Hermann a Dudesi-uccai rabrögyilkosság tettese. Schwartz ugyanis vallomásaiban előadta, hogy a gyilkosság után a operaházi kórus egyik tagjával mulatott, akinek nevét nem tudja, de megismeri, ha

a karban énekel. Miután a hölgy kihallgatása szükségesnek látszott, Schwartzot tegnap elvitték az operába. Itt kiderült, hogy a szóban forgó hölgy azóta kilépett az opera köréből és egy a Calea Grivitei levő éjjeli mulatóban lép fel, ahol azután meg is találta. Schwartznak így alkalma volt még egyszer megjelennie és örök búcsút vennie Bukarest legelőkelőbb műintézetétől.

Lemondott Primo de Rivera pénzügyminisztere. Párisból jelentik: Primo de Rivera kormányának pénzügyminisztere a pezeta romlása miatt lemondott. Helyébe a kormány gazdasági minisztere lép.

Egy insbrucki mérnök különös autókatasztrófiaja. Bécsből jelentik: Jauffer insbrucki mérnök, egy nemzetközi turaverseny résztvevője Tilsitből érkezett jelentések szerint Kelluina közelében autójával szerencsétlenül járt. 95 kilométeres gyorsasággal hajtott az országúton, amikor fényoszlopa egy az országúton álló özet világított meg. Jauffer fékezett és félrekormányozta kocsiját, de akkor egy juhász kutyát ütött el, amely nyilván üldözte az özet. A gázolás következtében az életmentő rud a kocsai kerekébe furdott s ezzel az autó kormányozhatatlanná vált. A még mindig mozgásban levő autó derékszög alatt elfordult a helyes utirányból s fákat ledöntve, a szántóföldön felborult. A szerencsétlenségnek két súlyos sebesültje van. A mérnök és sofőrje azonban csodálatos véletlen folytán sértetlennek maradtak.

Huszmillió telefonelőfizető van az Unióban. Párisból jelentik: New-Yorki jelentés közli, hogy az Egyesült Államok területén husz millió előfizető van, akik közül már négy milliót sikerült az automata központba bekapcsolni. A telefonhálózat további fejlesztésére erre az évre hatszáz millió dollárt irányoztak elő.

Nem lesz változás az időjárásban. Budapestről jelentik: A meteorológiai intézet időjárásprognóza szerint az időjárásban lényeges változás nem várható. A hőmérséklet ma delben Budapesten -3 fok.

A berlini ping pong világbajnokság első eredményei. Berlinből jelentik: Kedden kezdődött meg a Tennis-Borussia rendezésében a Swaythling cupért (az asztali tenisz Davis serlegéért) és az azzal kapcsolatos asztali tenisz-csapat világbajnokságért folyó küzdelem, mely három napon át fog tartani. Magyarországi csapata Barna-Szabados-Kellen összerállításban 5:0 arányú győzelmet aratott a svédek, majd éjjel előtt a lettek és éjjel után pedig az angolok ellen is Eredmények: Lettország-Wales 6:0, India-Litvánia 6:0, Csehszlovákia-Anglia 5:1, Lettország-India 5:1, Ausztria-Litvánia 5:0, Ausztria-Németország 5:2, Németország-Wales 5:0, Ausztria-India 5:1, Svédország-Németország 5:0, Svédország-Csehszlovákia 5:0, Lettország-India 5:1, Anglia-Litvánia 5:2, Csehszlovákia-Wales 5:0, Magyarország-Svédország 5:0, Magyarország-Lettország 5:0.

Magyarország-Anglia 5:0 (Szabados-Proffits 21-9, 21-11, Barna-Cook 21-17, 23-21 Balák-Lears 21-7, 21-9, Barna-Proffits 21-12, 21-11, Szabados-Lears 24-22, 21-18.

Párisba érkezett Simson államtitkár. Párisból jelentik: Simson volt német birodalmi államtitkár a Saar tárgyalásokra Párisba érkezett. Simson tegnap érintkezést keresett Pernaut közmunkügyi miniszterrel, akivel hosszabb megbeszélést folytatott s ma bekapcsolódik az egy hét óta újra felvett tárgyalásokba.

Curtius német külügyminiszter Hindenburgnál. Berlinből jelentik: Curtius birodalmi külügyminiszter ma audecián jelent meg Hindenburg elnöknel és tájékoztatta a hágai eredményekről. Az elnök köszönetet mondott a külügyminiszternek és a német delegációnak, Curtius ezután Müller Franken kancellárt tájékoztatta a hágai konferencia eseményeiről.

A kolozsvári Zsidó Jótékony Nőegylet ma, 23.án csütörtök délután Szentlélek-utca 6. szám alatt újra megkezdte a szokásos csütörtök délutáni előadás-sorozatát, amelyen ezúttal Antal Márk főigazgató fog előadást tartani. A Nőegylet vezetősége ezúttal kéri fel a Nőegylet tagjait, hogy minél számosabban jelenjenek meg az előadásokon.

Egymillió 240 ezer munkanélküli Oroszországban. Párisból jelentik: A Newyork Herald közlése szerint Oroszországban tavaly december elején 1 millió 240 ezer volt a munkanélküliek száma. Ebben a számban elenyésző ösekély számban vannak képviselve a képzett szakmunkások.

Reggeli és uzsonna Ovomaltine nélkül nem lehet teljes.

Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegségek, valamint azok, akik húgysavas sók túlszaporodásában és köszvényben szenvednek, a természetes „Ferenc József” keserűviz használata mellett állapotuk enyhülését érhetik el. Az orvosi gyakorlat számos kiváló férfira hosszú megfigyelés alapján megállapította, hogy a Ferenc József víz biztos s rendkívüli kellemeesen ható hashajtó s ezért sérhajóknál és prostatatubetegségeknel is ajánlják. A Ferenc József keserűviz kapható gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Somér táncdelután. Amint tegnapi számunkban is közöltük, a somérok f. hó 26-án saját otthonukban (Calea Victoriei 99.) táncdelután rendeznek. A táncdelután délután pontban 4 órakor kezdődik és 9 óráig tart, miért is a rendezőség pontos megjelölést kér. Nagy áldozatok árán sikerült a táncdelutánra megszerezni a közkedvelt Marian salen jazz zenekart, ami egymagában is biztosítja a délutáni sikerét, nem számítva a sok más kalles meglegést amiben a rendezőség a megjelenteket részesíteni fogja.

Diszkvalifikálták Miss Hollandiát, mert kiderült róla, hogy asszony. Párisból jelentik: A Chicago Tribune amsterdami jelentése szerint Kuster kisasszonyt, az idei Miss Hollandiát a zsüri diszkvalifikálni volt kénytelen, mert kiderült, hogy a győztes szépségkirálynő tizenegy éve férjnél van s kilenc éves fia anyja. A baktiskülső fiatalasszony harminc és nem huszonkét éves, mint ahogy mondotta. A zsüri döntését megváltóztatva, Rie Van Derest kisasszonyt deklarálta Miss Hollandia 1930 cím birtokosának.

Jasparnek köszönetet szavazott a belga minisztertanács. Brüsszelből jelentik: A belga minisztertanács meghallgatta tegnap Jaspar miniszterelnök hágai referációját. A minisztertanács helybenhagyta az elért eredményeket és köszönetet szavazott Jasparnak hágai működéséért.

Kilencszázhuszonegymillió utas utazott az angol vasutakon az elmúlt évben. Londonból jelentik: Az angol vasutakon, beleértve a közúti és földalatti vasutakat is, az elmúlt évben 921 és fél millió utas utazott. Londonban az állomások száma 580 s ezen naponta kilenc-ezer vonat fut át.

Rendőrbírósg elé állítottak egy angol artistát, mert engedély nélkül mulattatott. Londonból jelentik: Charlie Harrison hatvanéves artistát a rendőrbíró elé állították amiatt, hogy engedély nélkül az utcán mutatta be művészetét a közönségnek. A feljelentés azt állítja, hogy Harrison fagygyertyát összetört üveglacokot, szemet és fűrészpport evett s bá-mész sokaság előtt. A rendőrbíró kétkedésére az artista be akarta bizonyítani tudományát, főiskolára kísértette vizsgálatra a strugyomru embert s csak a vizsgálat után hoz ítéletet.

Zsidótárgy regények, elbeszélések

(Új sorozat I.)

Maurois: D. sraeli (272 lej h.)	136	Lei
Komor András: Fischmann et Co.	190	"
Benoit: A táncosó	136	"
Dr. Patai: Zsidó költők antológiája (két kötetben)	408	"
Schalom Asch: Fiatalok	40	"
Dr. Flesch Armin: A zsidó	102	"
Ujvári: Tulsó parton	80	"
Heine: Sabbat hercegnő (diszkiad.)	60	"
Magyar Zsidó Könyvtár gyűjteménye diszkötésben. Tartalmazza: Perc, Révész Béla, Dr. Patai (Szemelvények az új héber költészetből), Sárándy, Dr. Blau, Feleki, Hajdu Miklós, Dr. Bernstein könyvecskéit	240	"
Kis József: Legendák a nagyapámról	40	"
Herzl Tivadar: Ósujdon	140	"
Bettauer: Nagyváros zsidók nélkül	136	"
Hatvany Lajos: Urak és embe-rek I-II (442 lej h.)	237	"
Dosztojevszkij: Zsidókérdés	7	"
Sass Irén: Énekek Éneke	102	"
Biró Lajos: Bazini zsidók	66	"

Kaphatók az ÚJ KELET könyvosztályában.

Alkalmi könyvvétel

Híres könyvek visszamaradt példányai. Nagyobb részük könyvtári forgalomban már alig kapható. Az ára az eredetinek 40-60 százalék. Miután csak néhány példány áll rendelkezésre, kérünk pótrendelést.

Gorkij: Artamanovok	118	Lei
Meridith: Az ősz I-II (790 old.)	272	"
Dickens: Nagy várakozások I-II (Számozott példány, 800 oldal)	300	"
Reade: Oltár és tüzhely I-II (Számozott példány, 1170 oldal)	340	"
Rosny: A föld halála	66	"
Spunda: Halottbűvölő	66	"
Kistemeaekers: Váltott előfoggattal	66	"
Norris: Örvény	100	"
Strobl: Kisértetek az ingoványban	100	"
D'Auriol: A mult szerelmese	66	"
Hauptmann: Fantom	66	"
Yammes: Három különös lány regénye	66	"
L. Dovellette: Viola a kis hegedűsleány	66	"
Apuleius: Az aranyasszony (Számozott kiadás, 300 oldal)	136	"
Curwood: A farkasember	66	"
" Kazán a farkaskutya	66	"
Carco: A hurok	66	"
Regnier: Aki félt a szerelemtől	92	"
Cocteau: A párisi fiú	66	"
Baumann: Jób az elhivatott	110	"
Bussou: A szegény Dronte élete	110	"
Conrad: Az arany nyul	135	"
Bjelij: Az ezüst galamb	118	"
Hugo: Izlandi Han	120	"
Miklós Jenő: Madárka	66	"
Renard: Lerne doktor a kisisten	92	"
Zoványi: Reformáció Magyarországon	135	"
Reboux: Mm. du Barry szerelmi élete	99	"
Murat hercegnő: Nagy Katalin cárnő szerelmi élete	99	"
Paleologue: II. Sándor cár tragikus élete	99	"
Paleologue: Eugenie császárnő val-lomásai (kötve)	158	"
Goethe: Napló (amatőr kiadás)	200	"
Kaczár Illés: A vakember tükre	15	"
Szaszanov: Végzetes évek	198	"

Kaphatók az ÚJ KELET könyvosztályában.

A munkásé raszinpada. A mu-dinand 107. sz. alabaton január 25 én meg kísérleti kam szinpad érdekes amennyiben a szav formáját, képmozgó toztaija át. Az új az érdeklődés.

Kolozsvár szelle ügyi életének vez törőköen január 23 á koznak a Román O asszonyok a párisi asszonjának első ver. A találkozás hétfőn csütörtökön 30 án megismétlődik. Jégyszámban kaphatók színházi ügyakcségné megálló).

Szerencsétlen autóturaverseny Bécsből jelentik: Ja egy nemzetközi turaversenyből érkezett jelen közlelésben autójával kilométeres gyorsasá amikor fényoszlopa özet világított meg. kormányozta kocsiját, kutyát ütött el, am özet. A gázolás kö rud a kocsai kerekét autó kormányozhatatl dig mozgásban levő fordult a helyes utira a szántóföldön feltor nek két súlyos sebes sofförje azonban csod sértetlennek maradtak.

Litvinov öccsék életén. Párisból gyei esküdtársak tegu Savel Litvinov váltó gyalását. Savel Litv öccse, aki a berlini töjének nevét hamisít különböző bankoknál arra hivatkozik, hogy reudeletre követte el, ganda részére megfiek remtsen. A vélelem per koronatanuját, B vetségi tanácsost, ta ölték, így Savel Litv kellőképen igazolni.

Fel akarta g tott házat és a gyujtogatót. Páris decemberében Bordeaux Bordas nevű cukorgy tositotta a házat és terbe aratta bele. A bebiztosított házat fel butorokat könyven g kendezték be. Majd viradó éjjel egyik tiv az ablakon. A terv sabbán végződött min óriási detonációval ro mette az ablaknál tar hulláját megszenesed mok alatt. Széleskörű rendőrség.

Meghüleses bet fluenza, torokgyull nyujt az Anacot p 37 lei.

Enyhe és g hatásu hashaj fele Purg

Repülőkaszári napokban fogják kip haderő egyik csapat s lyet repülőkaszárnán ugyanis legalább ötvé litására alkalmas, ezet fegyverzetét, löszereke gépfegyvereit szállitha rádió felvevő és leadó relve.

Az Üdv hads rétv volt tábornoká Londonból jelentik: Üdv hadsereg elhalt t végrendeleti végrehajt sereg többmillió fontos parancsnoknak szolgál

A munkássegély kísérleti kamaraszinpadja. A munkássegély Reg. Ferdinánd 107. sz. alatti helyiségében szombaton január 25-én este 8 órakor nyílik meg kísérleti kamaraszinpadát. Az új szinpad érdekes kísérlettel kezdődik, amelyben a szavalókörösök eddigi álló formáját, képmozgó és táncokorrúá változtatja át. Az új kísérlet iránt széleskörű az érdeklődés.

Közzsér szellemi, politikai és pénzügyi életének vezető emberei. Ma csütörtökön január 23-án a „Carmen”-nél találkoznak a Román Operában, Sadoven Héline asszonynak a párisi Opera legszebb primadonnájának első vendégszereplése alkalmával. A találkozás hetfőn 27-én az „Aida”-nál csütörtökön 30-án „Sámson és Delila”-nál megismétlődik. Jegyek már csak korlátozott számban kaphatók a „România Artistica” színházi ügyosztágnál. Piața Unirii (autóbusz-megálló).

Szerencsétlenül járt a nemzetközi autóturaverseny egyik résztvevője. Beesett jelentik: Jauter Innsbrucki mérnök, egy nemzetközi turaverseny résztvevője, Tiltsól érkezett jelentések szerint Kelluinen közlekedés autójával szerencsétlenül járt. 95 kilométeres gyorsasággal hajtott az országuton amikor téveszörőre egy az országuton álló szert világított meg. Jauter fékezett és félre kormányozta kocsját, de ekkor egy juhászkatyát ütött el, amely nyilván üldözte az autót. A gázolás következtében az életementő rud a kocsi kerékébe furdott s ezzel az autó kormányozhatatlanná vált. A még mindig mozgásban levő autó darékszög alatt elfordult a helyes utirányból s fákat feldöntve a szántóföldön felcoult. A szerencsétlenségnek két súlyos sebesülte van. A mérnök és sofőrje azonban csodálatos véletlen folytán sértetlenek maradtak.

Litvinov öccse a párisi törvényszék előtt. Párisból jelentik: A sajnánamegyei esküdtsek tegnap Parisban megkezdte Savel Litvinov váltóhamisítási perének tárgyalását. Savel Litvinov a népbiztos unokaöccse, aki a berlini szovjet-konzulátus vezetőjének nevét hamisította a váltókra, azokat különböző bankoknál leszámlolta. A vádlott arra hivatkozik, hogy a hamisítást felsőbb rendeltetére követte el, hogy a szovjet-propaganda részére megfelelő pénzügyi alapot teremtsen. A védelem helyzete nehéz, mert a per koronatanúját, Burow berlini szovjetkötvevényi tanácsost, tavaly Moszkvában megölték, így Savel Litvinov nem tudja állítását kellőképpen igazolni.

Fel akarta gyújtani a bebiztosított házat és a ház agyonverte a gyujtogatót. Párisból jelentik: Mult év decembereben Bordeaux mellett házat vett Bordas nevű enkorogári alkalmazott, Bebiztosította a házat és két fivérét egy ravasz terbe aratta bele. Elhatározta hogy a jól bebiztosított házat felgyujtják, A padlót és a burorokat könnyen gyuló fojyadékkal fescikendeztek be. Majd a vasárnapról hétfőre viradó éjél egyik fivér égő gyufát dobott be az ablakon. A terv azonban sokkal tragikusabban végződött mintsem gondolták. A ház óriási detonációval robbant fel, maga alá temette az ablaknál tartózkodó fivért akinek hulláját megsebesedve találták meg a romok alatt. Széleskörű nyomozást indított a rendőrség.

Meghűléses betegségek, nátha, influenza, torokgyulladás ellen védelmet nyújt az Anacot pasztilla. Egy fiola ára 37 lei.

Enyhe és gyors, biztos hatású hashajtó a Dr. Bayer-féle Purgen (Purgó)

Repülőkaszárnnyát épített az angol hadvezetőség. Londonból jelentik: A napokban fogják kipróbálni az angol légi haderő egyik csapatszallító repülőgépet, amelyet repülőkaszárnnyának neveztek el. A gép ugyanis legalább ötven főnyi katonaság szállására alkalmas, ezenkívül a katonák teljes felszerelését, lőszeret és hátianyagokat és gépjárműveit szállíthatja. A repülőkaszárnnyán rádió felvevő és leadóállomás is van felszerelve.

Az Údv hadsereg megnyerte perét volt tábornokának családja ellen. Londonból jelentik: A bíróság kötelezte az Údv hadsereg elhalt tábornokának Woodnak végrendeleti végrehajtóját, hogy az Údv hadsereg többmillió fontot kitévő vagyonát az új parancsnoknak szolgáltatassák ki.

Közgazdaság

Leszállítják a köles kiviteli illetékét

Bucuresti-Bukarest, január 22. (Az Uj Kelet tudósítójától) A kormány gazdasági bizottsága hétfőn délután ülést tartott az iparügyi minisztériumban. Az ülésen résztvettek Madgearu, Mihalache és dr. Iuliu Moldovan miniszterek, valamint dr. Ernest Ehne ipar- és kereskedelemügyi államtitkár. A bizottság mindenekelőtt is az 1930 évi népszámlálás előkészítésével foglalkozott és felhatalmazta a munka és egészségügyi minisztériumot, hogy a statisztikai célokra költségvetésileg rendelkezésre bocsájtott összeget a népszámlálás előkészítésére felhasználhassa.

A bizottság ezután a kábítószerekkel készült gyógyszerek monopoliára vonatkozó törvényjavaslatot tanulmányozta. A javaslat,

amelyet már alkalmunk volt az Uj Keletben ismertetni, igen szigorú intézkedésekkel szatályozza meg a fenti gyógyszerek kereskedelmét és kimondja egy gyógyszerelési központi hivatal létesítését, amely egyedül lesz hivatva a gyógyszeráraknak és drogériáknak kábítószerekkel való ellátására. A bizottság megbizta Madgearu pénzügyminisztert, hogy az államháztartás szempontjából tanulmányozza a javaslatot.

Mihalache földmívelésügyi miniszter ezután expozé tartott a köles kiviteli lehetőségeiről. Kérte a bizottságot, hogy a kivitel megszüntetése érdekében redukálják a köles kiviteli illetékeit. A bizottság a következő ülésen fog efelelt dönteni.

Ötvenszázalékos megegyezés jött létre a Helios-cég kényszerregezési ügyében. Ma tárgyalta a kolozsvári törvényszék Furca tanácsa a kolozsvári Helios köcsözsvött árúház kényszerregezési ügyét. A törvényszék hosszabb tárgyalás után elfogadta a csődtörvény ajánlatát, melynek értelmében a Helios-cég tíz egyenlő kéthavi részletben ötven százalékos fog fizetni hitelzőinek.

Csehszlovákia fuvarkedvezményt ad nyersvasra és készárura. Prágából jelentik: A vasutügyi minisztérium elhatározta, hogy február elsejétől kezdve az országban épügy, mint a tranzit forgalomban, mérsékelni fogja a vas- és acélárak fuvardíját. A mérséklés 2-10 százalékig terjedő lesz.

Magyarországon le fogják szállítani a bankrátát. A Magyar Nemzeti Bank a bankráta leszállításának gondolatával foglalkozik. A Nemzeti Banknak ez a terve valószínűleg rövidesen meg is fog valósulni a hágai konferencia kedvező határozatai alapján.

A Duna-bizottság kölcsönt vesz fel. Párisból jelentik: Az európai Duna-bizottság, amelynek tagjait tudvalevőleg azok a kormányok delegálták, amelyeknek országait a Duna érinti, néhány héttel ezelőtt elhatározta, hogy nyolc és félmillió aranyfrankot vesz fel kölcsönképpen. Ezt az összeget négy év alatt kell a bizottság pénztárába befizetni és 1934-től kez-

dődőleg husz év alatt kell letörleszteni. A kölcsönt a francia kormány garantálta és ebben az ügyben már a parlament elé terjesztette a törvényjavaslatot.

Uj tűzifaberzerzési forrás!

Száraz, prima minőségű

vágott tűzifa

100 kgr-ként 95 leiert

megrendelhető:

Transilvania dep. lemne și material de construcții cégnél

Str. Memorandului 4.

Telefon 111.

Uj tűzifaberzerzési forrás!

A legszebb ajándék. Birnbaum Uriel 50 képből álló bibliai képsorozata, díszes albumba kötve ára 1.350 lei helyett 700 lei (3 havi részletre is). Az Uj Kelet könyvcsatlátyában.

A mai kor leglikéletesebb és leggazdaságosabb fűtést kizárólag a versenyen kiváló szab. ERKY-féle

Universal vaskályhával

érhető el, amely 40 percnyi fűtés után garantált 28-30 C. fok meleget áraszt és ezen 40 percnyi fűtéssel 10 órán át a helyiség bármelyik sarká egyenlő meleg kell hogy legyen. Különösen nagytermek, iskolák várótermekben óriási szolgálatot teljesítenek a következő elonyöknél fogva, nevezetesen: Az I. számú Universal kályha 150-230 m³, a II. sz. 350-500 m³ és a III. sz. kályha 600-900 m³ helyiségek befűtését garantálom, ami cca számszerinti 8-12 és 16 klg. fűtőanyagot igényel 10 órai fűtésnek, legyen bármí is.

Prospektussal szivesen **Böszörményi János** műszerész és lakatos, Arad ki a kiváló szolgálok. Bövebbet: „Serios” fűtőpótló egyedüli készítője is.

MARADÉKVÁSÁR

Egy teljes öltönyre való szövet összes belésáruval **800** Lei

Schwarcz Lajos fia

Edmund SZÁSZ Ödön

posztóárúház r.-t. cégnél Cluj-Kolozsvár, Str. Universitáti No. 3. (volt Egyetem-u.)

Bel- és külföldi szövetek, puplín, zefír és női kelmék! Összes belésáruk a legnagyobb választékban!

Eladás nagyban és kicsinyben!

Telefon 7-78.

Hajfestés

„KOMOL” párisi hajfestőszer 18 természetes színárnyalatban létezik. Ezzel őszülő haját 15 perc alatt a legnagyobb biztonsággal az eredeti színére festheti vissza. Kérje a „Komol”-t az Ön todrásznál. Vezérképviselő: **Oradea, Str. Delavrancea 28. L.**, ahonnan díjtalan prospektust kaphat.

Színház—Művészet

MAGYAR SZÍNHÁZ MÜSORA

Pénteken d. u. 2 1/2-kor filmujdonosság: Flandriában a helyzet változatlan, válassz Remarque híres könyvére.

Pénteken 6 órakor: Tommy és társa, Operette-ujdonosság 7-adszor. Kondor Ibolyával Betegh Bébiel, Tompa Bélával, Ihász Aladárral, Sor. sz. 187

Pénteken este 9 órakor. Diákszerelm Sportopette-revü-ujdonosság 12 képbén. Kondor Ibolyával, Betegh Bébiel, Solthyval, Ihással. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 188.

Szombaton d. u. 2 1/2-kor: Mit susog a fehér Akác. Ifjúsági előadás. Kondor Ibolyával, Betegh Bébiel, Solthyval Ihással. Bevezető előadást tart: Reischel Arthur. Sorozatszám: 189.

Szombaton este 9 1/2-kor: Tommy és Társ. Operette-ujdonosság 8-adszor. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 190.

Vasárnap d. u. 2 1/2-kor: Két lány az uccán. A nagyszerű ujdonság első mérsékelt helyáras előadása. Sorozatszám: 191.

Vasárnap 5 és 7 órakor film-előadás: Flandriában a helyzet változatlan. Válassz Remarque könyvére.

Vasárnap este 9 órakor: Szóvik az asszony. Operette-ujdonosság Kondor Ibolyával, Solthyival, Ihással. Bérletszűnetben. Sorozatszám: 192.

Hétfőn január 27-én este 8 3/4 órakor: Első feleség. Ujdonság először. Foór Lili vendégjátékával. Janovics Jenő föllépsésével. Az európai szinpadok legszebb előadásának. A budapesti Vigaszínház óriási sikertű műsor-darabja. Promiére bérlet 27. szám. Sorozatszám 193.

Kedden január 28-án este 8 3/4-kor: Ujdonság másodsor. Napi bérlet 26. szám, C. Sorozatszám: 194.

Szerdán január 29-én este 8 3/4-kor: Első feleség. 3-adszor. Napi bérlet 27. szám, A. Sorozatszám: 195.

MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI-MÜSORA:

Csütörtökön állalános közkivánatra még egyetlenegy napig: Tempo Harold Harold Lloyd legbrilliansabb alakítás. Előadások: 3, 5 és 7 órakor, Helyáras: 30, 20 és 10 lei.

Pénteken d. u. 11-kor matiné 20, 15 és 10 leies helyárakkal: A varázsló, titokzatos történet 10 felvonásaan. Főszerepekben Paul Wegener és Petrovics Svetislava.

Pénteken 2 1/2 órakor és 4 1/2 órakor világszenzáció: Flandriában a helyzet változatlan. Válassz Remarque könyvére. A háboru legmegrázóbb képei. Minden idők legrandiózusabb háborus-filmje. Helyáras: 2 1/2-kor 30, 20, 10, lei. Helyáras: 4 1/2-kor: 40, 30 és 20 L.

Szombaton 5 1/4-órakor és 7 órakor Flandriában a helyzet változatlan.

Vasárnap 5 és 7 órakor utoljára Flandriában a helyzet változatlan.

Vasárnap d. e. 11-kor matiné 20, 15 és 10 leies helyárakkal: A tűzbrigád.

MAGYAR FILMSZÍNHÁZ MÜSORA:

Csütörtök 1/25, 7, 1/410 órakor: Noé bárkája. Világesemény! A leghatalmasabb hangosfilm. Kertész Mihály csodálatos rendezése. Főszereplők: Dolores Costello és Georg O'Briena. Előjáték: Hegedűhangverseny és az Arnault testv. „Szerelmes madarak” fűtűjelenet. Elővétel d. e. 11-1-ig. Telefon 3-88.

Péntek 1/25, 7, 1/410 órakor: Noé bárkája.

SELECT-MOZGÓ:

Csütörtök: Szibéria. Mélyen megható dráma, a forradalom kitérésének idejéből. Főszerepekben: Alma Rubens, Edmond Lowe.

Péntek: Szibéria.

Szombat: Szibéria.

Vasárnap: Ma utoljára Szibéria.

23

ió utas
z elmult
Az angol
földalatti
21 és fél
az álló-
a kilenc-

ttak egy
nélkül
Charlie
endörbiró
ély nélkül
ét a kö-
ítja, hogy
tt füvepa-
t a bá-
ó kétké-
szonyitani
e vizsgá-
ak a vizs-

nyek,

136 Lei
190
136
408
40
102
80
60

240
40
140
136
237
7
102
68

szitátyában.

vétel

peldányai.
alomban már
nek 40-60
peldány áll
st.

Lei 118
272
300
340
66
66
66
100
100
66
66
68
66
136
66
66
66
92
66
110
110
135
118
120
66
92
135
99
99
99
99
158
200
15
198

nyoztátyában.

Az Uj Kelet az egye
és bányai zsidó
napilap
Elsőkét utánpótl
terén megjelölés
meg.
Készítőknek nem kü
megőrzésükre sem

Andrei p és a C

Hamlet dán királyi színi előadások egyik színi előadása volt márcsak megvalni, mert a halál kell túlna a hivatalos Hamlet dán királyfi ezelőtt éit, ha éit egy hédit kijelentése — u ma sem vesztette el a lentőségét. Pedig azó alább is Dániában é Nyugaton alaposan ott a hivatalnokok a rübb polgárával sem A román kamara Andrei egyetemi tanonrópér tegnap a pa ciók során azt a me tét tette, hogy a C toja, amikor nála ki zott, teljes két óra k meg annak ellenére, hogy a kamara aleln viselő akar vele font Szóvá tette azt is, hogy a CFR tisztvá variatlanul, sőt mo bántak vele.

Gafencu közlekedé interpellációra adott Andrei professzort é selöket, hogy ha a C valamilyen fontos el akkor forduljanak el hez. Andrei professz elgedhetett meg ez hiszen épen a CFR amely autonómiával tartozik a miniszteri folyásra alá s így jog a CFR. főtisztviselő intervenció nélkül i gálakészen álljanak zésére.

A fenti esettel ka van egy két megjeg főtisztviselői egy ka tekintélyes tudóssal van, mint Andrei p tén — ugyan mily tölték közönséges he ket a sors azval rel kapcsolatban bá ügyük akadjon.

A CFR rel kapcs remiada hargzott el De ezek a jeremiád üzletvitelre, a közle lanás és a tarifák natkoztak. Ezekkel csolatban csak mi hivatkoztak a lapok tisztviselői — tiszté — udvariatlanul b azt a bizonyos ham művészi tökélyre e Holott ez a mag veltás, az európa köteleesség szempe helyesebben megdó nimális logika szem sen épen a CFR a mániának, melyre kimondottan a köz töleg igénybevételé a közönség bojkott akkor csödjé teljesen A CFR, különö keretében, első so és nincs a világuk vállalkozása, ahol a sággal és nem a leg gal kezelik. Erre a lek szerint — a n ómia mellett, egy

Hétfő: Adieu Mascotte, Lilian Harvey köz kedvelt művész legújabb szenzációs szalonvígjátéka.
Kedd: Adieu Mascotte,
Szerda: Adieu Mascotte.

URANIA-MOZGÓ

Csütörtök: A rejtélyes kastély (Az Ö kutyája). Eddig nem látott elsőrangú Harry Piel film. Músonon kívül a legújabb Metro-Goldwyn híradó.
Péntek: A rejtélyes kastély (Az Ö kutyája). Szombat: A rejtélyes kastély (Az Ö kutyája). Vasárnap: A rejtélyes kastély (Az Ö kutyája). Utoljára.
Hétfő: A diplomás szerelem. Végtelenül ked ves vigjáték, aktuális társadalmi problémával. Főszerepben a szép Marion Dawies (Halló Hollywood főszereplője).
Kedd: A diplomás szerelem.

Első feleség — Poór Lilivel, Szentgyörgyi Mária vendéjátékával, Janovics Jenő felléptével. Egy finom, halkhangú, mélyhangú angol színjátéknak, az „Első feleség” nek lesz hétfőn este a nagy érdeklődéssel várt premierje. Az „Első feleség” Londonból indult ki, ahol egy év óta megszakítás nélkül adják egy huzamban minden este s diadalmasan járta be Európa minden nagy világ városának színházait. Budapestben a vigszínházban került színre néhány héttel ezelőtt emlékezetes nagy és mély sikerrel. Az „Első feleség” kolozsvári premierje igen nagy kedvvel és ambícióval készül a színház drámai személyzete és igazgató rendezése mellett. A darab teljes szereposztása ez: Janek — Poór Lili, (akinek ez lesz az ideai évadban első fellépése.) Elise — Szentgyörgyi Mária (a szatmári színház drámai művésznője, akit igen jó hír előz meg) Alice — Török Erzsébet, Mabel — Czopán Flóri, James — Janovics Jenő, Philipp — Böth Elek, Ninian — Lantos Béla, Murdo — Mészáros Béla. Az „Első feleség” három egymásutáni estére, hétfőn kedden és szerdára van műsorra tűzve s az átvételi pénzért mind e három előadásra árosítja már a jegyeket.

Tommy és társa, Diákszerelm, Szőkik az asszony. Az ideai évad három nagy operette sikere szerepel a színház műsorán ennek a hétnek három utolsó napján. Pénteken d. u. 6 órakor, valamint szombaton este 9 órakor a „Tommy és társa” kezd színe. — Pénteken este 9 órakor a „Diákszerelm” című képrázatos fényű, 12 képből álló sport operettrevüt adják. — Vasárnap este 9 órakor pedig a híres „Szőkik az asszony” van műsoron. Az előadások összes szereplői: Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Készei Margit, Benes Ilona, Tompa Béla, Hász Aladár, Solthy György, Selmei Mihály, Leövey Leó, Réthelyi Ödön. Mind a három előadást bérletszűnetben tartják meg, ami azt jelenti, hogy az összes páholyok és szőkezők is a nem bérli közönség rendelkezésére állanak.

A bukaresti zsidó társulat vendéjátéka Dora Weissman-al. A jövő hét végén, február 1-jei kezd meg a magyar színházban a leghíresebb zsidó színház, a bukaresti „Ignita” színház négy estére vendéjáték szereplését. A társulat prima-nnője: Dora Weissmann, a legragyogóbb tehetségű amerikai színésznő.

Két lány az utcán — mérsékelt helyekkel! Vasárnap délután félhárom órakor „Két lány az utcán” kerül színe. Györgyi szerepét ezúttal vendékként Szentgyörgyi Mária fogja játszani. A kis malteros leány most Marsi lesz. A „Két lány az utcán” óriási sikerű udonságnak ez lesz a legelső mérsékelt helyre előadása.

FLANDRIÁBAN A HELYZET VÁLTOZATLAN

Filmatrakció a magyar színházban. Kolozsvár egész közönsége lázas kíváncsisággal és felfokozott érdeklődéssel várja a holnapi napot.
Pénteken fogják t. i. bemutatni a legnagyobb, legesődsőbb és legmegrázóbb hársu filmet, a front háború valódi, legizgalmasabb képeit, a tiz felvonásos „Flandriában a helyzet változatlan” című filmet.
Remarque híres könyvére a legtalálóbb illusztrált válasz a „Flandriában a helyzet változatlan”.
A „Flandriában a helyzet változatlan” látványos a magyar színházban:
Holnap (pénteken) félhárom és fölöt órakor, Szombaton egyneked hat és hét órakor, Vasárnap 5 és 7 órakor.

Kár a kedvező alkalmat elszalasztania!

Téli cikkeinknél közkívánatra még e héten is
10 százalék engedményt
adunk gyári árainkból.
Siessen!

„ELBE” harisnyaház

Ciuj
Arad
Balamare
Braşov
Cernaui
Constanţa
Dej
Deva
Oradea
Petroseni
Ploesti
Satu-mare
Sibiu
Targumures
Timisoara
Turda, Lugoj

Holnap d. e. 11 órakor nagyszabású matiné a magyar színházban. A VARÁZSLÓ (Vegener és Petroviccsal) 20, 15 és 10 leies helyárakkal.

Külön is felhívjuk a közönség figyelmét a holnap (pénteken) d. e. 11 órakor tartandó matinéra. „A varázsló” című hatalmas 10 felvonásos rejtélyes drámát vetítik a két főszerepben Paul Wegenerrel és Petrovics Ste-tiszlávvál.
Ma Kolozsvárot utoljára: Tempo Harold. Aki még nem látta a Tempo Harold szenzációs vigjátékot, vagy aki már látta de csak egyszer, az siessen ma a magyar színházba, mert ma visszavonhatatlanul utoljára vetítik ezt a bűbájos filmjűdonságot. Mai előadások: 3, 5 és 7 órakor. Nagyon olcsó hely-árak: 30, 20 és 10 lei.

Rádió műsor

Idő: Középeurópai
Csütörtök január 23.

Bukarest 16: Szórakoztató zene. 20: Gutiamu énekesnő Strauss, Massenet és Brahms-dalokat, valamint román népdalokat énekel. 20:30: Színelőadás.
Bukarest 9.15: A rádió házikvartettjének hangversenye. 1. Rossini: Regina — megnyitó, 2. Farkas Ödön: Ballada. 3. Le-maire: Szerelmi gavott. 4. Kálmán: A hollandi menyecske — ábránd. 5. Akimenko: Scherzino és orosz menuett. 6. Schebek: Mona Lisa — keringő. 7. Green: Két perc — fox. 8. Chorin: Milánói szerenád. 9. Weigand: Tavasz álom. 10: Lincke: A kis lovas — induló. 9:30: Hírek. 12: Déli ha-rangszó az Egyetemi templomból, időjárás-jelentés, 12:05: Gramofonhangverseny. 12:25: Hírek. 12:25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, 2:30: Hírek. 4. Rádió Szab-ad Egyetem-1. Beliczay Adagio. Gordon-kán előadja Kárpáthy Sándor. a m. kir. Operabáz tagja. 2. Dr. Horn József felső-keresék iskola igazgató: „A munka és a munkamegosztás”. 3. Dr. Madarassy László muzeumi igazgató. „Az Almodás”. 4. a) Volkmann: Románok; b) Kodály: Magyar népdalok. Utána: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés. 5:10: A m. kir. földmívelésügyi minisz-terium rádióelőadásorozata. „A gyümölcsfák tavaszi és nyári ápolása”. 5:30: Pertis Jenő és cigányzenekarának hangversenye. 6:30: Gyorsírási tanfolyam. 7:10: Angol nyelvok-tatás. 7:40: A Kisfaludy-Társaság szolnoki

vándorgyűlése. 9. Hubay est. 10. Pontos idő-jelzés, időjárás-jelentés, hírek. Majd Fejes szalonzenekar, az Ostende jazz és Horvát Gyula cigányzenekarának hangversenye.
Bécs 20: Gordonkaverseny zenekari hi-sérettel. 21.45. Szórakoztató zene.
Berlin 19.30: Kardalok. 20: Katona-zene.
Breslau 22.35: Jazz.
Frankfurt 22: Szórakoztató zene. Hän-del, Mozart, Bach, Beethoven, Meyerbeer és Berlioz művei, azonkívül óangliai és porosz indulok.
Lipce 19.30: Vidám dalok.
München 20.10: Gramofon. 20.50: Szim-fonikus hangverseny. Beethoven: Leonora nyitány, Beethoven: D-dur hangv. Brahms: Változatok egy Haydn témára.
Stuttgart 16: Rádiózenekar. Weber, Men-delsohn, Beethoven, Haydn, Kahn, Puccini, Grieg műveiből.
Prága 19.05: Fuvós zene.
Briinn 19.05: Operettzene. Fall, Gilbert műveiből.
Milánó 30.30: Könyv zene.
Torino 20.30: Nagy rádiózenekari hang-verseny.
Róma 21.02: Mascagni opera.
Stockholm 19.05: Katonazene.
Varsó, Kattovicz, Wilna 19.25: Gra-mofon. 20.15: Hangverseny.

Péntek január 24.

A mai nap kiemelkedő műsorszámai:
Budapest. Nápoly. Operaközvetítés.
Lipce. Milano. Torino. Riga. Poz-nan. Szimfonikus hangverseny.
Varsó. Kattovicz. Krakkó. Filharmonikus hangv.
Bucureşti. 16: Román zene. 20.15: A Carmen-énekkar előadása. 21: Theodorescu hegedűművész játéka román szerzőktől. 21.30: Rádiózenekar Dimitrescu, Paschill, és Dini-ciu román zeneszerzők művei.
Budapest. 9.15: A M. kir. Országos Tiszti Kaszinó szalonzenekarának hangverse-nye. 1 Sousa: Sávok és csillagok. 2. Suppé: Egy nap Bécsben—megnyitó. 3. Bizet: Car-men—ábránd. 4. Dr. Kárpát: Dési emlék—valsele. 5. J. Strauss: Délszaki roszak—keringő. 6. Billi: A kis márkínő—gavott. 7. Tirindelli: Mistica—zenek. 8. Nedbal: Lengyelv—egyveleg. 9. Padilla: Ha tudnák—tangó. 10: Salobert: Northern romance—intermezzo. 11. Aggházy: Magyar esték. No 1. 12. Trosti: Narechiare—nápolyi dal. 9.30: Hírek. 12.00: Déli hangszó az Egyetemi templomból, időjárás-jelentés, 12.05: A Bach-mann-trió hangversenye. 12.25 Hírek. 2.30: Hírek. 1. Pontos időjelzés, időjárás-jelentés.

Imperial Palace Hotel

A királyi palotával szemben. Bucureşti, Cal. Victoriei 47. Telefon 312/83.
Igazgató: TAŞCU CIOMU.
Teljesen átalakítva, 110 világos és tágas szoba. Példás tisztaság. Központi fűtés. Lift. Villanyvilágítás. Fürdőszobák. Mos-dók meleg és hideg vízzel. Hall. Városzoba. Pontos és gyors kiszolgálás. Minden ny-íven beszélnék. Jutányos árak.

ORIGINAL-COLONIAL-RUM

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy átvettük a bukaresti dr. A. Urbeanu-féle kémia gyár technikai és kereskedelmi vezetését és abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy a t. közönséget.

ORIGINALIS-COLONIAL-RUM

mal tudjuk ellátni, amit ez a gyár különleges koncesszió alapján valódi lával

Bürger Albert rt. Targu-Mures Marosvásárhely

Megjegyzés. Tekintettel arra, hogy ezen Originalis-Colonialis-Rum gyártására ezidőszent gyárunknak egyedül van koncessziója, kérjük a t. közönséget, hogy magát hangzatos nevű utáztatóktól megvétesztetni ne hagyja, hanem kérje mindenütt az eredeti erjesztés után nyert ORIGINAL-COLONIAL-RUM-ot, mely árban és minőségben minden versenyen felül áll. Rumon kívül gyártunk: aetherikus olajokat, gyümölcszörpöket, méregmentes festéket. Gyógyszerkémiai osztály üzembelhelyezése folyamatban van. Prospektussal és árjegyzékkel készséggel szolgálunk.

4.00: B Czeke Vilma meelő a gyermekeknek 4.45: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek, hőjelentés. 5.10: Berecz Sándor dr. előadása: A magyarok sorsa Amerikában. 5.40: Kerin-gők és operettrezsletek. 1. Lehár- Arany és ezüst — keringő. 2. J. Strauss: Cagliostro Bécsben. 3. Eisler: Asszonyfaló — egyveleg 4. Waldterfel: Espana—keringő. 5. Lehar: Clo clo—egyveleg. 6. O. Strauss: Bucsuke-ringő. 6.50: Porzolt Kálmán felolvasása: A színtalok titkai. 7.25: A m. kir. Operabáz előadásának ismertetése és az előadás színlap-jának felolvasása. 7.30: A m. kir. Operabáz előadásának közvetítése. Dohnányi: A tenor Utána kb. 10.00: Pontos időjelzés, időjárás-jelentés, hírek, hőjelentés. Majd Magyar Imre és cigányzenekarának hangversenye a Dunapalota nagyszállóban.
Bécs. 2. Mandolinzene. 21.05: Farsangi est.

Berlin. 20.45: Dán zene.
Breslau. 9.15: Schreiter Hertha hegedű-játéka. 20.30: Szopránhangverseny. 21.20: Rádiónégyes.
Frankfurt. 20.30: Hangverseny. 21.45: Dalest.
Hamburg. 20: Népszerű hangverseny. Gluck, Händel, Mozart, Wolf, Musszorgszkij, Henzger, Csajkovszkij, Berlioz művei. 22.35: Külföldi állomások.
Köln. 20. Kedvelt operarészletek.
Königsberg. Zenekari hangverseny. Redlich, Brahms, Bruckner művei.
Königswusterhausen. 20: Rádiózenekar
Lipce. 20.30: Szimfonikus hangverseny. Kornauth, Schreker. Zádor Jenő művei.
Barcelona. Catalana. 20. Vegyes zene.
Prága. Kassa. Ostrava. Pozsony. 10.05: Mandolin és gitározene. 20: Kamara-zene. 21. Ária és dalest.
Briinn. 19.05: Balalajkazené. 20.10: Hangverseny. Paganini, Chopin, Schubert, Brahmá művei. 21: Cseh zene Dvorak, Sme-tana, Fibich, Suk művei.
Milano. Torino. 20.30: Nagy szimfoni-kus hangverseny.
Róma. 20.02: Fall: Sztambul rózsája c. operett.
Nápoly. 21.30: Leoncavallo: Bajazzok c. operája.
Stockholm. 20: Hangverseny. Mendel-sohn, Weber, Zilcher, Mahler, Berlioz művei.
Varsó. Kattovicz. Krakkó. 20.15: Filharmonikus hangv. Utána külföldi állomások.
Riga. 19.03: Szimfonikus hangverseny.
Poznan. 20.15: Szimfonikus hangverseny.
Pári — Poste Parisien. 21: Jazz.
Zürich. 20: Wagner est. 21.30: Szora-koztató zene.

Olcsó Wallace:

Zöld íjjász	204 helyett 60 Lei
Vörös kor	136 " 60 "
Smaragd	136 " 60 "
Két lakat	136 " 60 "
Kisírtetek	136 " 60 "
Titokzatos mester ..	136 " 60 "

Szállítja az Uj Kelet könyvsztyálya.

Apróhirdetések

BELFOLDI gesztenyét métermázsánként 1600, ppridót 3000, tavalyi jó szilvát 2500, belföldi magyort 1800 lejért szállít utánvétellel 30% előleg. Róz Tauti de sus. Baia-Mare.
HÁLÓ, különféle bu-torok, gobelinek, függönyök, servicek elő-adak. Széchenyi-tér 38. I. emelet, 2.
ÜZVEGY urinó és lánya ajánlkoznak gyer mekek mellé, vagy házvezetőnőnek. Címek-et a kiadóba kérnek.
ÓRASSEGÉDET keres-sek. Csak precíz mun-kások kik a szombat megtartására reflektál-nak, küldjék be aján-lataikat „Elsőrangú munkaerő” jellegre az Uj Kelethez.
FORGALMASVÁROS-BAN [Dej] nagyobb cégek főkönyvelője melléköfoglalkozásaként naponta egy-két óra könyvelést vállal. — Megkeresések „Forgal-mas” jellegre a kiadóba.
Reggel és este frissen fejt kóser tésztét, valamint bivalytej ál-landóan kapható ház-hoz szállítva ház-hoz Schwartz Ignác-nál Str. Iuliu Mauu (Szent-egyház-u) 24.